

Šiame numery

Ar būsime verti Valančiaus ir Čiurlionio?
Politika ir išeivija.
Pokalbis su režisiere Dalila Mackialiene.
Monet paroda Chicagoje.
Sukaktuvinininkas Adolfas Valeška.
New Yorko šeštąją aplankius.
Iš Lituaniistikos instituto veiklos.
Latvių knygų leidyba 1974 m.
Pagaliau...
Šimtas metų "Carmen" operai.

Kertinė paraštė

AR BŪSIME VERTI VALANČIAUS IR ČIURLIONIO?

Bendruomeninės institucijos 1975 metus net paskelbė Valančiaus ir Čiurlionio metais: Valančius prieš šimtą metų mirė, Čiurlionis prieš šimtmetį gimė. Bet kas konkrečiai šiam dvigubam jubiliejui tinkamai atšvęsti ir įamžinti ligi šiol padaryta? Beveik nieko. Tiesa, dar tik pirmasis metų ketvirtis baigiasi, tai gal nespėta daug ko realizuoti. Gal? Bet šiuo metu jau bent turėtume jausti šioj tokį jubiliejinių įvykių ir darbų planavimą. Deja, labai mažai kas girdėti. Mažiausiai pačioje sostinėje Chicagoje, nebet Chicago jau sau užsiškaitytų rytą Cicero ateitininkų ruošiamą vyskupo Valančiaus minėjimą. Aplamai daugiau bružda ir daugiau jau padariusios artimosios ir tolimesios provincijos, kai pati sostinė labiausiai yra užsiėmusi naujų reorganizacinių, egzistencinių, irigacinių, kompleksinių ir kitų kitokių bendruomeninių steigimų bei savitarpio kovų, kam nors kitam, gal būt, nei laiko, nei jėgų nepasileikant.

Tad Chicagoje iš gėdos gelbėti siūlytume štai ką: nelaukiant iš organizacijų ir bendruomeninių sambūrių iniciatyvos, ruošti pirmąsias vyskupo Valančiaus jubiliejinių minėjimų pačiam Jaunimo centrui. Minėjimas turėtų būti vykdyti gegužės pabaigoje ar birželio pradžioje, nes gegužės 29 d. sueina šimtas metų nuo didžiojo vyskupo mirties. Jeigu jau būtų mažai laiko pasiruošti plačios apimties akademinėi iškilmei, tai bent apie tą laiką skirti viena penktadienio kultūrinių vakarinių vyskupo Valančiaus prisiminimų ir pagerbimų. Tai vis jau būtų šis tas. Panašiai Jaunimo centrui siūlytume angažuotis ir Čiurlionio atvejui, nuo kurio gimimo rugsėjo 22 d. sueina šimtmetis.

I abidvi sukaktis žvelgiant ne vien lokaliu, bet ir bendruoju išeivijos plokščiui, būtų dar įmanoma daug ką išskirtinio nuveikti. Čia prisimena Donelaičio 250 metų gimimo sukakties proga 1964 metais Chicagoje inscenizuoti

jo "Metai". O kodėl dabar Chicago, New Yorkas, Los Angeles ar kita kuri lietuvių kolonija negalėtų ko nors panašaus padaryti su Valančiaus palikimu, spektaklinį įpinant net įvairių jo raštų nuotaikas, charakterius ir epochų spalvas.

Išeivijoje ir Lietuvoje sukurta apščiail poezijos Čiurlioniškomis temomis. Jubilėjaus proga būtų prasminga angažuoti kurį nors mūsų kompozitorių, kad jis, pasinaudodamas eilėraščių tekstais, parašytų koncertinių solo dainų ciklą. Tai būtų išliekantis kultūrinis įnašas, atsiradęs jubiliejine proga. Pagaliau Čiurlionio, kaip muziko ir tapytojo, gyvenimas yra be galo dėkinga tema operai. Libretistui, kompozitoriui ir dekoratoriui tai tiesiog auksinė medžiaga. Galėtų šia galimybe susidomėti, sakysim, Chicago Lietuvos opera ir angažuoti ar Darį Lapinską, ar Jeronimą Kačinską, ar kitą kurį kompozitorių Čiurlioniškai operai.

Atitinkamų leidinių šia sukaktuvine proga taipgi lauktina. Šis tas net jau yra daroma. Tenka tik spauti nykštį ir tikėtis. Kun. Stasys Yla šiuo metu rašo apibendrinančią M.K. Čiurlionio gyvenimo ir jo darbų studiją, kurią yra pažadėjęs išleisti Mykolas Morkūnas ir meniškai apipavidalinti Vytautas O. Virkau. Komitetas Čiurlionio monografijai anglų kalba išleisti taipgi nėra pametęs vilties: monografijos tekstą šiuo metu rašo Čiurlionio vardą plačiai pasaulyje paskleidęs A. Rannitas.

Šiapus geležinės uždangos yra lietuvių kalbon gražiai išversti ano meto rusų administracijos susirašinėjimo dokumentai, liečiantys vyskupo Valančiaus veiklą. (Vieną jų iškarpa netolimoj ateity spausdinsime "Draugo" kultūriname priede). Prasminga būtų jubiliejiniams metams ta rusų valdžios susirašinėjimą išleisti atskira knyga su vieno kurio mūsų istoriko komentarais. Tai būtų Lietuvos katalikų mokslo akade-

JURGIS GLIAUDA

Iš istorinės gelmės

Skambus senovės graikų kalbos žodis "polis" reiškia pilį arba vietovę. "Politike" reiškė pilies arba gyvenvietės tvarkymo būdą. Vėliau iš tų pradžmų išsivystė žodis "politika", puošni ir patetiška sąvoka: "valstybės tvarkymo menas". Šia prasme filosofas Platonas vystė "politikos" sąvoką raštuose ir paskaitose. Politika yra filosofų misija. Filosofai bei išminčiai privala rūpintis visokeriopais žmonių poreikiais: materialiais ir dvasiniais. Žmonių kolektyvai suskirstyti teritoriniu pagrindu. Tokia yra aukšta ir idealistinė žodžio "politika" esmė.

Valstybės valdymo menas skirtas teikti žmonėms gerovę, ugdyti žmones, juos dorinti, tam tikru požiūriu teikti jiems laimę. Ši koncepcija suartina politiką su religija. Kalifornijos misijų steigime randame visus idealistinės politikos elementus: dvasinis vadovavimo pradmuo, kolektyvas, teritorinis principas. Tai darbas ir dėmesys valstybės užuomazgos ribose gyvenančiai visuomenei.

Idealistinė politikos sąvoka, susidūrusi su gyvenimo brutalumu, istorijos bėgyje kito, nes buvo pajungiamą dienos reikalui. Dėl to filosofinė tos sąvokos prigimtis lėkė į seklę, buvo kraipoma ir atėjo į mūsų gyvenimą visai sužalota. Mūsų aplinkoje žodžiai "politika", "politikavimas", "politikierius" tapo pašaipų ir paniekos taikiniais. Su politikos sąvoka sutapatintos valstybės dvel visuomeninės padėties, dėl valdžios edžių, dėl asmeniško gerbimo. Pasaulis pamiršo platoniską žodžio "politika" reikšmę. Tiksliai teisės filosofijos adeptai dar, gal būt, mena koks yra tikras politikos branduolys. Tuo tarpu stovime ties tos sąvokos vulgarizacija. Toks jau yra visų aukštųjų sąvokų likimas.

Sąvokos specifika

Politika yra rūpestis valstybės reikalais, todėl politikos negalima jungti su eiline visuomeniška veikla. Visuomeninė veikla labai plati savo interesais: religinė, meninė, mokslinė. Visuomenininkui rūpi kolektyvo gerovė, visuomenininko talentas aktyvina aplinkos gyvenimą, kovoja su aplinkos apatija. Tačiau,

mijos, katalikiškųjų mūsų organizacijų ir parapajinių bendruomenių pareiga.

Tegu visus čia suminėmus darbus jau nebūtų įmanoma šiais metais įkūnyti, bet kiekvieną jų pradėti įmanoma. Jeigu vienas kitas užmojis būtų baigtas realizuoti ir kitais ar dar kitais metais, vis tiek tai būtų laimėta šiemetinio jubiliejinio impulso dėka.

O čia tik probėgsmas suminėtiems darbams pradėti ir ištempti iki gero rezultato reikia pavienės ir organizuotos iniciatyvos. Reikia ir planingo lėšų telkimo, dosnių mecenatų bei finansinių fondų talkos. Ir tokios sukaktuvinės progos jau bent ta prasme praverčia, kad jos parodo, kur mes iš tikrųjų stovime: ar dar sugebame ką nors didesnio padaryti, ar skęstame vien tik smulkmenose.

POLITIKA IR IŠEIVIJA

Adolfas Valeška

kol visuomenininko veikloje nėra rūpestio valstybės reikalais, jo veikloje nėra politikos. Tas pažymys atskiria politiką nuo bendrųjų visuomeninės veiklos. Politikos sąvoka suvulgarinant, politika dažnai vadina tarpgrupines ideologines varžbas. Politikavimu vadina trintį tarp vietos reikalų tvarkyti pasinešusių būrelių. Atsiminkime — nėra politikos, surengus religinį, meninį, mokslinį arba estradinį renginį, kurio programoje nėra dabartinių valstybiškųjų Lietuvos problemų. Tačiau plakatas, iškeltas dabartinių Lietuvos problemų vardan, jau bus politikos aktas.

Mūsų darželyje

Mūsų išeivijoje bemaž dominuoja išpopuliarintas kultūrinės veiklos primatas. Kaip ir amerikiečių miniose, mūsų tarpe politikos sąvoka suvulgarinta, identifiukuota su lėkštomis pastangomis mitingauti, tuščiai kalbėti, net su asmeniško prestižo poieškų pretenzijomis. Mūsų politinis gyvenimas degraduotas, suniekinatas. Skamba įvairūs pravadžiavimai. Politinę veiklą išjuokia humoristai eiliuotojai ir pašiepia estradiniai satyrikonai.

"Primatas kultūra", tvirtina efemeriškos ir sunkiai nusakomos grynai kultūrinės veiklos

apologetai. "Panieka politikai", ataidi kultūrinės veiklos primato reklama.

Cia vienos ir kitos vertybių sąvokos yra diletantiškai suvoktos, vulgarizuotos. Tos sąvokos nėra varžovės. Jos turi savo specifiką.

Ypač stiprios yra tendencijos nuteikti jaunąją, akademinę kartą žiūrėti į politinę veiklą kaip į nevertingą laiko gaištą, kaip į neintelektualią reiškimą, i nekūrybišką šurmulį. Skelbiama, esą, lietuvių gyvybė už Lietuvos sienų glūdi lietuvių tautinio savitumo puoselėjime. Tauta amžina, o Lietuvos valstybės problemos, esą, laikinos problemėlės. Tu reikalų, esą, išeivija neišspręs. Šis kultūrinės veiklos įvertinimo superlatyvas siekia iki bemaž tvirtino, kad išeivija esanti lietuvių kultūrinio palaikymo saugykla.

Taip nėra. Kūrybinis išeivijos elementas katastrofiškai nyksta. Kalbos žinojimas blėsta. Mokslinė veikla, jeigu savo studijinių objektu ima savo specifika, neturi nieko bendro su lietuvių kultūros esme. Estrada vis labiau krypta į pramogą.

Ilgos distancijos maratonas

Politiko išeivio darbo rezultatų kaip ir nėra. Jie skęsta ateities migloj. Politiko išeivio darbas yra ilgos distancijos maratonas. Ta sąvokė baido nekantruosius, suponuoją kultūrinio darbo primatą. Mat, lokaliųjų interesų sferoje darbo rezultatai apčiuopiami, beveik zuikis magiko cilindryje: ėmk už ausų ir rodyk publikai.

Tad gal mums pretenzinga aukštu tonu kalbėti apie politiką išeivijos vegetavimo rutinoje? Neturime valstybinės teritorijos, valdymo aparato, konstitucijos

galios, ideologinių bei partinių varžybų savo valtybinėje teritorijoje.

Politika nesurišta tų premisų stoka. Politika tai valstybės valdymo menas, pasakė senasis filosofas Platonas. Politika yra rūpinimasis savo valstybės, Lietuvos valstybės gerove. Tai yra pastangos pašalinti iš Lietuvos teritorijos blogį. Ir naudodamiesi mūsų adoptuoto krašto asmens ir politinės veiklos laisvėmis, argi drįstume tų ginklų nepakelti? Vasario šešioliktosios minėjimai tampa politine manifestacija. Mažo mokinuko padeklamuotas šeštadieninėje mokykloje eilėraštukas apie Trispalvę taipgi yra politinis nuoveikis.

Trijų dekadų bėgyje politinio darbo rezultatų nedaug. Žmonės gali prarasti kantrybę. Maratono distancija pavargusiam bėgikui atrodo begalinė. Bet amžių bėgyje Lietuvos valstybės idėja išgyveno daug negandų ir vis išliko gyva. Senieji Amerikos lietuvių kongresai, Stockholmo, Lozano, Paryžiaus konferencijos prieš pirmąjį karą rodyte rodo, kad išeivijos politinė akcija buvo svarus įnašas į Lietuvos valstybinio suverenumo restauraciją.

Tokioje padėtyje stovima šiandieną. Politinės veiklos laukuose bekrasčiai horizontai, begaliniai ištermės bandymai, iniciatyvos galimybės ir didus savo rolės pajautimas didingame istorijos vyksme.

Skelbiame apoteozę mūsų politikui. Jie visi yra lygiaverčiai istorinio įvykio dalyviai. Mūsųje kautis ir mūšiu laimėti reikalingi generolai ir eiliniai.

Kaip apsispręsti.

Jaunoji išeivijos karta žengia į viešumą. Jaunuosius supa aibės viskeriopų problemų. Ne visi gi nueis uždarius asmeniško gerbimo ieškojimo takais. Atsirastų talentų, kai kurie nueis į kūrybinį pasaulį. Tai menas, muzika. Beletristikos dienos išeivijoje baigiasi. Trys dekadės įrodė prieauglio katastrofą.

Kūrybinių talentų perspektyvomis niekas negali pasikliauti, tačiau tvirtai galima tikėti organizacinių talentų buvimu. Su svetimų kalbų pažinimo arsenalu tai didžiulė armija politiniam Lietuvos reikalui. Gerbdami savyje savo etninę prigimtį, ji gali našiai veikti dėl Lietuvos interesų.

Politinį veiklų problema buvo ir Nepriklausomoje Lietuvoje. 1933 metais, pagal prof. Mykolo Roemerio projektą, buvo įsteigtas "Socialinių ir politinių mokslų institutas". Bet įstaiga trumpai veikė ir neišaugo į "Politikos mokyklą", kokių turi ir kuriose didžiojoje Europos kalbų valstybės. Politinių mokslų pradžmų lietuviams užteko Teisų fakulteto programoje.

Atgaivindami tą seną sumanymą, galime pateikti politinių mokslų pradžmę akademikų stovyklose. Tada, gal būt, išnyks diletantiški svačiojimai vien tik apie kultūrinio veikimo primatą, apie politinio darbo tariamą nereikšmingumą. Susijusi su politiniu veikimu, išeivija jausis reikalinga savo tautinei metropolijai. Problemos visad atsinaujins.

(Nukelta į 2 psl.)

Dailininkas Adolfas Valeška, kuriam šiandieną sukanka 70 metų (žiūr. 3 psl.)

Nuotr. V. Maželis

Scenos darbo skrydžiai ir sielvartai

Pokalbis su režisiere Dalila Mackialiene

III teatro festivalio programoje buvo rašoma: "Po' apsišaudymų" su reikiu Los Angeles žiūrovu dėl "Paskutinio pikniko" tariamo nemoralumo, Dramos sambūris nuleido sparnus ir per porą metų nepakilo didesniai skrydžiui. Sambūrio narių tarpe atsirado apatija, nenoras dirbti, pavargimas".

Sitų pastabų ir paskutinio "Nakties" spektaklio post factum proga Draugo kultūrinio priedo bendradarbis padarė interviu su rež. Dalila Mackialiene.

— Apatija, nenoras, dirbti, pavargimas — ar tai ne per stipri reakcija į kelių žmogaus priekaištus?

— Gal būt. Visokeriopa reakcija yra jausmų apsišaukimas. O jausmams įsibangavus, samprotuoti sunku. Aktorius ir režisierius, praleidę daug valandų repeticijoje, įtępę savo nervus iki lūžio spektaklio metu, tikisi ir atlaidesnio žiūrovo žodžio, bent šypsio, bent minimalaus pritarimo. Tuo tarpu dažnai šalia priekaištų, pabarimų, pamokymų, iš agresyvesniųjų žiūrovų gauna "urvinio žmogaus kuoka" per galvą. Tylinčioji dauguma, kaip paprastai, tyli. Agresyvieji vana jo iš kairės ir dešinės. Ne nuostabu, kad po tokia našta ne vienas teatralas sugniūžta. Ne atsilaikytu net milžinas. O mes gi tokie patys žmonės, kaip visi. Išame tik mėgėjai. Stengiamės jūdėti scenoje taip, kad nesimastytų kinkų drebjimo. O iš mūsų nuolat reikalauja kauniškio ar vihiškio teatro lygio. Gi mums pabūti šioje salygoje nuo anų skiriasi, kaip diena nuo nakties. Tie, kurie dirba išėjimo teatrų grupelėse, žino, kokia kaina gimsta spektakliai. Būtų dar ne taip blogai, kad visas pospektaklinis erzelis liktų parapijos kiemo ribose, bet kai ta pačia proga pradedamas asmeniškų sąskaitų suvedinėjimas visoje išėjimo spaudoje, tada, žinia, atsiranda ir apatija, ir nenoras dirbti. Į teatrinę veiklą numojama ranka, iki laikas vėl užgydo žaizdas...

— I jūsų vaidinimus susirenka daug žmonių. Ar tuo neįrodomas visuomenės susidomėjimas teatru.

— Nepasakyčiau, kad žiūrovų skaičius spektakliuose yra labai džiuginantis. Los Angeles ir apylinkėse prisikačiuojama iki 22 tūkstančių lietuvių, todėl trys, keturi ar net penki šimtai žiūrovų nesudaro didelio nuosmūgio. Atrodo, kad lietuviams nūdien teatras mieliau pavaduoja televiziją ar kitos pramogos. Labai retai tenka susitikti tautietį ir amerikiečių teatruose. O šių pastatymai gali patenkinti ir gerokai išlėptą teatrinį skonį.

— Žinoma, publika bilietais niekad nepadengs pastatymo išlaidų. Ar nėra kitokių būdų suklesti trūkstamas lėšas. Ar nemėginate paklebonuoti Lietuvos fondo durų?

— Surinkti pinigai už įėjimą visiškai padengia faktinės pastatymo išlaidas, nes aktoriai savo asmenišką išlaidą, kaip benziną (kurio prie mūsų atstumo suvartojama didelis kiekis), pasidengia patys. Bet — juo toliau, juo daugiau žiūrovų sugeba įsiskirti į sales (ne vien i Sambūrio pastatymus) pro visokius plyšius be bilieto. Tas, žinoma,

nepalengvina subalansuoti rengėjų sąmatas. Tenka sukurti visokių būdais, kad neliktų nuostolio. Kol kas dar niekas neišdriso prie durų griežčiau kontroliuoti bilietus.

Dėl piniginių paramos kreipiasi į Kultūros fondą. Buvo atsakyta neigiamai, kadangi nesame L. B-nės padalinys (Nežinau, koks tada padalinys esame, juk visi laikome save bendruomenės nariais). Į Lietuvos fondą nesikreipiau, nes man atrodo Lietuvos fondas turi svarbesnių uždavinių, negu remti kažkokio provincijos dramos sambūrio "mėgėjiškas pastangas".

— Los Angeles lietuvių tarpe yra pakankamai žmonių, žinoviškai šnekančių apie scenos meną. Ar negalima būtų bent dalį jų įtraukti į našų teatro darbą ir tuo būdu dažniau rengti vaidinimus?

— Tiesa, žinoviškai šnekančių yra daug. Ir tai ne tik pas mus, bet ir kitose nausėdijose. Bet, kada reikalingas prieina prie konkretaus darbo, tie šnekovalai "darbuotojai" išsitraukia, kaip cukrus arbatoje. O kas liečia visų apjungimą, tai čia jau tikras Gordijaus mazgas. Nežinau, iš kur galėtų atsirasti tokia jėga, kuri apjungtų visus norinčius vadovauti, nes norintį vaidinti yra labai nedaug. Gi vaidintojai kaip tik ir yra kiekvieno teatro pagrindiniai vitaminai. Ju reikia kuo daugiau. Sceninė veikla apima daug įvairių dalykų. Visą reikia sintezuoti. Tačiau aktoriai lieka pagrindu. Deja, pastarųjų, tegalima suburti labai mažą grupelę. Ka gi tokioji grupelė veiks keli režisieriai? Ne pro šalį jiems būtų savo ruožtu susirasti būrį entuziastų ir pastatyti bent kelis spektaklius per metus. Tuo visi tik džiaugtųsi.

— Jums kažkaip vis pasiseka neblogai paruošti jaunus žmones scenai. Kokiu būdu tai padarote?

— Jauni žmonės nelaiko savęs visažiniiais. Jie noriai priima nurodymus, patarimus. Paklausa, jei kas neaišku. Vyresnieji, kad ir praneša jaunuosius teatrine patirtimi, sunkiau priima režisūrinę pastabą. Kartais dėl menkinio išsivaidžiavimo, ima ignoruoti nurodymus, net ardo darbo darnumą. Jaunieji ir roles greičiau išmoksta. Kiek ilgiau užtrunka lietuvių kalbos kirčiavimo taisyklės. Jei

pasitaiko žemaitis, tai žemaitiškos tarmės nė su plaukais neišraus...

— Ar sunku surasti dramų veikala? Matyti, kad Jūs visuomet stengiatės parodyti išėjimo dramaturgo dar niekur nevaidintą pjesę. Ar tai tam tikras įžadas?

— Literatūros aruoduose veikala yra apščiui. Turime ir Krėvę, ir Sruogą, ir Putingą, ir Čiurlionienę, ir eilę kitų dramaturgų. Tačiau veikala, tinkančių mūsų "asmeniškam" teatrui, yra labai maža. Beveik nieko, nei neminėsim vienos kitos jau nuvaidintos komedijos ar dramos. Reikia atsidėjus pasirausti knygų lentynose ar dramaturgų stalčiuose, norint surasti ką nors tinkamo mūsų ribotam teatrui: su nedaug veikėjų, su minimaliu kiekiu dekoracijų, su stipria dramatiška intriga, ar su sąmoninga patriotine tema, arba su veiksmingu, pagaujančiu humoru, parodančiu mūsų gyvenimo realijas. Žiūrovas reikalingas pramogos, o aktorius — akstino, padedančio jam įsijausti į svetimo žmogaus pergyvenimus. Kada pakliūna po ranka patrauklus, įdomus veiklas, miela ir smagu dirbti visiems. Gimsta nesitiktas polėkis. Atsiranda galimybė fantazuoti ir ieškoti sceninių įmantrybių, kiek tik kūrybinis potencialas leidžia, žinoma, išteklių ir sąlygų ribose. Kas svarbiausia — atgyja aktoriai ir prasideda tikrai darnus bendradarbiavimas. Tokia yra gero dramų veikalo reikšmė.

— Po J. Gliados "Nakties" pastatymo Los Angeles mieste Jums buvo prikišama, kad vaidinime stigo "veiklos" (t. y. veiksmo) ir kad visi veikėjai imitavo Jūsų išraišką. Ką apie tai manote?

— Šitokio pobūdžio veikale negali būti daug veiksmo. Tai filosofinė drama, iškelianti nelaimingos šeimos vienos nakties išgyvenimus. Nelaimės prislėgti žmonės nesiblaško, nešoka, nedainuoja. Artėjanti neganda juos daro santūriais, sakysčiau, linkusiais į filosofavimą. Ju nuolat yra slogi, surizgusi. Sekantį rytą buldozeriai griaus jų pastogę. Tai yra kietas gyvenimo imperatyvas, prieš kurį jie yra bejėgiai kovoti. Nuolatinis praskrendančių lėktuvų triukšmas ardo be galo įtemptus nervus. Tvinksta nevilts. Auga lauk-

— Šitokio pobūdžio veikale negali būti daug veiksmo. Tai filosofinė drama, iškelianti nelaimingos šeimos vienos nakties išgyvenimus. Nelaimės prislėgti žmonės nesiblaško, nešoka, nedainuoja. Artėjanti neganda juos daro santūriais, sakysčiau, linkusiais į filosofavimą. Ju nuolat yra slogi, surizgusi. Sekantį rytą buldozeriai griaus jų pastogę. Tai yra kietas gyvenimo imperatyvas, prieš kurį jie yra bejėgiai kovoti. Nuolatinis praskrendančių lėktuvų triukšmas ardo be galo įtemptus nervus. Tvinksta nevilts. Auga lauk-

Adolfas Valeška

Portretas

mas nežinomo. Tai gi tokioje atmosferoje kiekvienas bereikalingas mostas ar žodis tik darytu veikalo prasme.

Dėl antro klausimo galiu pasakyti tik tiek, kad būčiau labai laiminga, jei pajėgčiau įkvėpti visiems aktoriams savo sceninės jaunos ar mastysenos būdus. Deja, toks genijus nesu (Kas gi nenori būti genijumi?). Tas, kuris taip rašė, atrodo, yra susipjėkęs pats su savimi. O tokių turime ne vieną.

— Ko pageidautumėte iš spaudo bendradarbių, savo rašiniais "garsinančių" Dramos sambūrio pasirodymus?

— Objektivumo. Vertinti atliktą darbą, neliečiant aktoriaus, režisieriaus ar autoriaus asmens. Iš objektyvios, išsamios, gerai paruoštos recenzijos (parašytos ne prieš vaidinimą, bet po jo) yra daug ko pasimokyti tiek autoriui, tiek Sambūrio nariams. Net ir žiūrovui. Iš recenzijos žiūrovas gali pamatyti tai, ko jis nematė, žiūrėdamas vaidinimo. Žiūrėti spektaklį gali visi. Matyti ir suprasti — tik tie, kurie to nori ir stengiasi. Pospektakliniai pokalbiai išdavė ne vieną nesupratęs veikalo. Vieniems sąmonė užsiklėdė, pamaičius hipišką išvaizdos jaunuolį, kitiems — netekėjusia, nėščia, iš namų pabėgusia mergaitė, tretiemis — jauna, graži moteris, psichiškai kiek nusibangavusia, besikabinančia ant kiekvieno vyriško kaklo.

POLITIKA IR IŠEIVIJA

(Atkelta iš 1 psl.)

— politinis veikimas palaikys ir etninį išėjimo potencialą.

Dirstelėję istorijon, matome, kad didieji kūrėjai, gyvendami egzilyje, išėjimoje, neskelbė paniekų politikai, bet kibo į tą sunkų, be atimų perspektyvų veikimą. Dantė, Victor Hugo, Ibanez, Herzenas, Adomas Mickėvičius, Vaižgantas, Jurgis Savickis ir Šeinius... vardu daug, jų veikimo srities pasirinkimas rodo, kaip tinka apsispręsti.

Platono Akademijų aidai

Mes privalome gerbti mūsų politiką ir asmenis, kurie atlieka

— Be abejo, skaitėte į Vakarų atvykusio režisieriaus Jono Jurašo įdomų pokalbį su Draugo kultūrinio priedo redaktoriumi. Ar galėtumėte J. Jurašas, atvykęs į Ameriką, mūsų sąlygomis sukurti tikrai pajėgų teatrą.

— Tik duok Dieve, kad teatras mylinčių entuziastų pagimdytas žiedas "mūsų dramų teatrų" neuuvystų, dar rež. Jurašui nepradėjus darbo. Vis dėlto, lėšas ir pastangas sutelkus, gero vadovo rankose galėtų įvykti stebuklas, — ir toks teatras taptų realybe.

— Matant Jūsų nuolatinį užsiangavimą scenai pranokstantį sąlygas ir priekaištus, norėčiau paklausti: ką numatote artimam ateičiai?

Planai kol kas dar tik ant popieriaus. Čia juos ir norėčiau kurį laiką palaikyti, kol pradės ryškėti naujų užmanymų bruožai. Būtų bemaž nepadoru iš anksto kabinėti afišas, nežinant, ką teks parodyti. Visais galimais būdais ieškau tinkamesnio (už tuos kur turiau) veikalo, kurį esu pažadėjusi pastatyti Lietuvos Bendruomenės rengiamajam Lietuvos Dienai atelnantį rugsėjo mėn. Gal koks dramaturgas, perskaitys šį mano žodį, pažers man kokią pjesę ar linksmą komediją. Kad tik dauguma veikėjų būtų moterys. Nors ir dešimt.

Pr. V.

TEL. — 788-3960

DR. REGINALD CIENKUS
GYDYTOJAS CHIROPRAKTIKAS
6230 W. Cermak Rd., Berwyn, Ill.
Pirmad., Antr., Ketv. ir Penktad. 9 val. ryto iki 12 val. dienos ir nuo 2 val. popiet iki 8 val. vakaro. Šeštadieniais 8:30 iki 12 val. dienos. Emergency tel. — 788-3981

tą misiją. Ne klaidas čia tenka skaičiuoti, bet darbo esmę matyti. Jaunoji akademinė karta neraiš prasmingesnės misijos už politikavimą Lietuvos suverenumo vardan.

Prieš du tūkstančius tris šimtus metų dešimtys jaunuolių lankė filosofo Platono sodus Megeiros slėnyje. Ten vyko nemirtingosios antikinės Akademijos. Kažin, gal šis kuklūs mūsų pokalbis yra pamaldus Platono metodo sekimas. Kaip jis, mes gerbiame Politiką, valstybės valdymo meną. Norime nušalinti blogį iš mūsų genčių žemės. Platonas

skelbė apoteozę politikui. To pat norime mes. Norime gėrio mūsų Lietuvai. Mūsų politika neturi materializmo dėmių, ji nėra protagonizmo padaras, visur švyti atsizadėjimo momentas: laiko, resursų, poilsio. Ji idealistinė — nes rezultatų nematyti. Ir matome nuostabų vaizdą: politinės lietuviškos veiklos gretose vis daugiau vidurinėsios ir jaunosios kartos asmenų. Tą apsisprendimą nurodo lietuvių patrioto širdis.

(Paskaita, skaityta Los Angeles politinių studijų savaitgalioje š. m. sausio 25 d.)

Tel. PR 8-3329

DR. ANNA BALIUNAS
AKTŲ, AUSŲ, NOSIES IR GERKLES LIGOS
2858 West 63rd Street
Valandos pagal susitarimą

DR. K. G. BALUKAS
Akuserija ir moterų ligos
Ginekologinė Chirurgija
9449 So. Pulaski Road (Crawford Medical Building) Tel. LU 5-6446
3007 W. 83 Pl., Justice, Ill. 399-0500.
Pirmia liguosius pagal susitarimą. Jei neatliepia, skambinti 774-8012

DR. VL. BLAŽYS
PLAUCIŲ IR VIDAUS LIGOS
2801 West 63rd Street
Kampus 63-606 ir 63-607
Val.: pirmad., antr., ketv. ir penktad. 9 iki 7:30 val. vakaro. Šeštad. nuo 2 iki 3:30 val. Pagal susitarimą.
Ofiso telef. 476-4042
Rezid. tel. WALbrook 5-3048

Tel. ofiso HE 4-5849, rez. 388-2233
DR. PETER T. BRAZIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2434 West 71st Street
Val. pirm., ketv. ir 1 iki 7 popiet. antr., penkt. 1-5, treč. ir šešt. tik susitarus.

Dr. Ant Rudoko kabineta perėmė
DR. EDMUND E. CIARA
OPTOMETRISTAS
2709 West 81st Street
TEL. GR 6-2400
Val. pagal susitarimą: pirmad. ir ketv. 10-4 ir 7-9, antrad. ir penktad. 10-4, šeštad. 10-3 val.

Ofs. tel. 735-4477 Rez. PR 8-6960
DR. E. DECKYS
GYDYTOJA IR CHIRURGE
Specialybė — Nervų ir Emocinės Ligos
CRAWFORD MEDICAL BUILDING
6449 So. Pulaski Road
Valandos pagal susitarimą
Rezid. tel. — GI 8-6873

DR. W. M. EISIN-EISINAS
AKUSERIJA IR MOTERŲ LIGOS
GINEKOLOGINĖ CHIRURGIJA
6132 So., Kedzie Ave., WA 5-2670
Valandos pagal susitarimą. Jei neatliepia, skambinti: MI 2-0001.

Tel. — BE 8-5893
DR. A. B. GLEVECKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Specialybė Akų Ligos
3907 West 103rd Street
Valandos pagal susitarimą

Ofiso telef. PR 8-2220
DR. JANINA JAKSEVICIUS
J O K A
V A I K U L I G O S
2656 West 63rd Street
Pirmad., antr., ketv. ir penkt. nuo 12 iki 3 val. ir nuo 5 iki 8 val. vak. Šeštad. nuo 1 iki 4 val.

Ofs. PO 7-6000 Rez. GA 3-7278
DR. A. JENKINS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3844 West 63rd Street
Valandos pagal susitarimą

DR. K. A. V. JUCAS
Tel. 763-3310 — 489-4441
ODOS LIGOS — CHIRURGIJA
Ofisai:
2408 W. NORTH AVE.
3821 N. MILWAUKEE AVE.
Valandos pagal susitarimą

Visi telefonai 652-1381
DR. F. V. KAUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1407 So. 49th Court, Cicero
Val. kasdien 10-12 ir 4-7 Trečiad. ir šeštad. tik susitarus

DR. TERESÉ KAZLAUSKAS
VAIKŲ LIGŲ SPECIALISTĖ
9756 W. 143 Street
Orland Park, Ill. 60462
Valandos pagal susitarimą
Tel. — 349-0887

Tel. ofiso ir buto OLYmpic 2-4159
DR. P. KISIELIUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1443 So. 50th Avenue, Cicero
Kasdien 1-3 val. ir 6-8 val. vak. Iškylus trečadienį šeštadienį 12, 1 iki 4 val. popiet.

Tel. REliance 5-1811
DR. WALTER J. KIRSTUK
(Lietuvis gydytojas)
3925 West 59th Street
Val.: pirmad., antr., ketv. ir penktad. nuo 12-4 val. p. p. 6-8 val. vak. Šeštad. 12-2 val. p. p. trečiad. uždaryta.

DR. IRENA KURAS
GYDYTOJA IR CHIRURGE
KIDŲ IR VAIKŲ LIGŲ SPECIALISTĖ
MEDICAL BUILDING
7156 South Western Avenue
Valandos: Kasdien nuo 10 val. ryto iki 1 val. popiet.
Ofiso telef. RE 7-1168
Rezid. telef. 239-2019

Ofs. HE 4-1818, Rez. PR 6-9507
DR. J. MEŠKAUSKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Specialybė vidaus ligos
2454 West 71st Street
(71-os ir Campbell Ave., kampas)
Val.: pirmad., antr., ketv. ir penkt. Nuo 3 iki 7 val. p. p. Tik susitarus

Tel. — 282-4422
DR. ROMAS PETKUS
AKTŲ LIGOS — CHIRURGIJA
ofisai:
111 N. WABASH AVE.
4200 N. CENTRAL AVE.
Valandos pagal susitarimą

DR. FRANK PLEČKAS
OPTOMETRISTAS
(Kalba lietuviškai)
2628 W. 71st St. — Tel. 737-5148
Tikrina akis. Pritaiko akinius ir "contact lenses".
Val. pagal susitarimą. Uždaryta treč.

DR. LEONAS SEIBUTIS
INKSTŲ, PŪSLĖS IR PROSTATOS CHIRURGIJA
2656 W. 63rd Street
Val. antr., nuo 1-4 popiet. ir ketv. nuo 5-7 vakare
Ofiso tel. 776-2880; rez. 448-5545

DR. J. J. SIMONAITIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Adresas: 4255 W. 63rd Street
Ofiso tel. RE 6-4410
Rezid. GR 6-0617
Valandos: pirm. ir ketv. nuo 1 val. iki 3 val. p. p. ir nuo 7 iki 8 val. vak. antr. ir penkt. nuo 1-3 val. p. p. ir vakarais pagal susitarimą.

DR. VYT. TAURAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika ir moterų ligos
Ofisai ir rez. 2653 W. 59th St.
Tel. PROspect 8-1223
Ofiso val.: Pirm., antr. treč. ir penkt. nuo 2 iki 4 val. ir nuo 6 iki 8 v. v. Šeštad. 2-4 val. popiet. ir kitu laiku pagal susitarimą.

Ofiso tel. HE 4-2123, Namų GI 6-6196
DR. V. TUMASONIS
CHIRURGAS
2454 West 71st Street
Val.: pirm., antr., ketv. ir penktad. 2-5 ir 6-7 — Iš anksto susitarus

Tel. Ofiso PR 6-6446
DR. F. C. WINSKUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3107 West 71st Street
Valandos: 1-6 val. popiet. Treč. ir šeštad. pagal susitarimą
Ofiso tel. 767-2141; namų 636-4850
DR. PETRAS ZLIOBA
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
6449 So. Pulaski Road
Val.: pirm., antr., ketv. 2-5 ir 6-8, penktad. 2-5. Šešt. pagal susitarimą.

Adolfas Valeška

Natiurmortas

Didžioji Monet paroda Chicagoje

JUOZAS PRUNSKIS

Chicago gali pasidžiaugti energinga Meno instituto vadovybe, kuri šiandien atidaro Claude Monet, prancūzų impresionizmo pradininko, kūrinių parodą, surinkusi jo didžiuosius darbus iš daugelio kraštų. Apdovanotas didžiū talentu, meno laimėjimus stebėjęs ne vien savo gimtojoje Prancūzijoje, bet ir Olandijoje bei Anglijoje, buvo ieškotojas naujų kelių ir susilaukė tokio pripažinimo, kad pagal vieną jo paveikslą "Impression: Le Lever du Soleil", išstatytą impresionistų parodoje Paryžiuje 1874 m., buvo visas tas meno sąjūdis vėliau pavadintas impresionizmo vardu.

Monet mėgo studijuoti tapybinius šviesos efektus, atmosferinius pasikeitimus. Turėdami jo paveikslus, didžiujasi senojo ir naujojo pasaulio meno muziejai. Mirė 1926 m., sulaukęs 86 m. amžiaus. Artėjant 50 m. sukačiui nuo jo mirties, Chicago's Meno institutas suskato suruošti surinktą iš abiejų kontinentų jo paveikslų parodą. Esant tokiam paveikslų pagrobimo pavojui ir taip iškilus paveikslų apdraudoms, tai labai sunkus užmojis. Jau kelios savaitės, kai ginkluota sargyba budi prie Chicagon atgabnamų dėžių su labai rūpestingai įpakuotais Monet paveikslais. Iš viso net 91 Monet kūriny atvežta į Chicago iš Europos ir įvairių JAV vietų. Prie jų bus prijungti paties Chicago's Meno instituto turimi 30 Monet paveikslų. Ir tai bus viena didžiausių Monet kūrinių paroda, pirma bet kuriame JAV meno muziejuje net nuo 1960 m.

Galima suprasti, kokia apsauga tiems paveikslams reikalinga, kada 121 paveikslas, išstatytas Chicago's Meno institute nuo kovo 15 iki gegužės 11 d., iš viso yra įvertintas 40 milijonų dolerių.

Šių paveikslų suieškojimą, su katalogavimą, susitarimus su kitų muziejų vadovybėmis, apdraudimus, pervežimo supalavimus Chicago's Meno institutas vykdė per trejus paskutinius metus, įkinkęs tam didžią dalį savo personalo. Tiems darbams vadovavo instituto kolektojų ir parodų vadovas John Maxon.

Monet dabar yra pasidaręs populiarius, ir tikimasi, kad jo darbų paroda Chicagoje sulauks pla-

Claude Monet (prancūzas, 1840-1926)

Saulė ir sniegas

taus susidomėjimo. Juk jo paveikslai Prancūzijoje yra padarę savotišką revoliuciją. Numatoma, kad Chicagoje jo parodą aplankys apie 300,000 žmonių. Toks skaičius galimas, atmenant, kad čia Renoiro parodą aplankė

net 350,000 (1973 m. kovo mėn.).

Zinoma, kad ir ši paroda gali susilaukti kai kurių prieštarių. Jau dabar kai kurie New Yorko meno šakos darbuotojai kelia balsą, kodėl į tą parodą neįjun-

giami bent kai kurie darbai kitų to laiko dailininkų. Būtų galima daryt palyginimą; kaltinama, kodėl nesudaryta įkalbėtų kasečių — aiškinimų, kad lankytojas labiau parodą suprastų. Tačiau parodos organizatorius Maxon atkreipia dėmesį, kad tame pat Chicago's Meno institute yra kitų to laiko menininkų paveikslai. Kas norės, galės pažiūrėti ir palyginti. Be to — bus Monet katalogas (7.50 dol.), kur norintieji ras jo paveikslų aiškinimus.

Iš kitos pusės džiaugiamasi, kad ši paroda apims beveik visus Monet 70 kūrybos metų. Joje bus retai Amerikoje užtinkamų ir visai čia nesančių darbų.

Ši paroda drauge atskleidžia, kad Chicago's Meno institutas yra aukšto lygio meno šventovė, kad ja visame pasaulyje turimas pasitikėjimas. Tą patvirtina Institutas išugdė, be kitko, jau iš ankščiau turėdamas geras kolekcijas kūrinių tokių dailininkų kaip Monet, Renoir, Degas, Cezanne, Van Gogh, Toulouse — Lautrec.

Suorganizavimas dabartinės Monet parodos buvo sudėtingas

darbas. Juk šis dailininkas yra sukūręs apie 6,000 darbų. Parodos organizatorius Maxon tarėsi su plačiojo pasaulio Monet kūrybos specialistais, meno dalykų prekybininkais, kol sudarė idealų sąrašą atgabentinių 90 darbų. Deja, ne visus buvo galima gauti. Kai kurie muziejai ar privatūs asmenys nesutiko net su gera apdrauda paveikslų iš savo rankų išleisti. Nebuvo įmanoma ryžtis gauti Monet paveikslus iš Sovietų Sąjungos ar Tolyimų Rytų. Daugelis žymių paveikslų "dings" iš apyvaros — meno kolektojai juos laiko slapta, kad nebūtų komplikacijų su mokesčiais. Vis dėlto Chicago's Meno institutas įstengė du trečdaliu gauti savo labiausiai pageidaujamų paveikslų, o 41 paskolino iš kitų Amerikos muziejų. Skolinant iš muziejų, kartu buvo įsipareigojama ir jiems atetiye ką nors paskolinti.

Skolinant reikėjo rašyti daug laiškų, šaukti telefonais, net į Europą, duoti muziejui "įkaitų" kurį savo aukštos vertės paveikslą, išvystyti draugiškus asmeniškus ryšius. Visas parodos suorganizavimas pareikalavo 185,000 dolerių; du trečdaliai tos sumos išleista pervežimui ir apdraudai. Kai kurie muziejai pareikalavo, kad parinktą paveikslą lydetų jų tarnautojas, kas dar padidino išlaidas, kai reikėjo svetimam žmogui parūpinti kelionę ir pragyvenimą kokiai savaitei. Institutas ir tokias sąlygas priėmė, pasistengdamas atsiminti, kai tie kiti muziejai iš Instituto taipgi skolins. Parodos išlaidas Institutas tikisi atgauti iš lankytojų. Mokestis — 1 dol. 50 ct.

Siunčiamos dėžės užmaskuojant tebuvo pažymėtos "atsargiai, dužtami daiktai". Bet kitais atvejais Chicago's Meno institutą tiesiog išgąsdino užrašai "Vertingas meno kūrinys" — juk tai nurodymai grobikams.

Chicagoje tie paveikslai bus dieną naktį saugomi. Paties Instituto turimi Monet paveikslai pagal reikalą naujai įremini, nuvalyti, panaudojant net mikroskopą — besistengiant nuimti nešvarę apsaugos dangą, — laką, bet nepaliečiant spalvų. Net ir parodos salų sienos perdažytos specialiai pilkai, kad Monet paveikslai ryškiau atsismuštų žiūrovams, kurių minių dabar laukiama.

Tas nuostabus parodos organizavimo rūpestis gali būti ir mums pavyzdžiu.

Algirdas Kurauskas

Vario raiziny

ANT POEZIJOS PLAUSTO

KAZYS BRADŪNAS

VARDO KILMĖ

Štai tas vanduo, tu gelmė,
Atsivėrus po atverstu akmeniu,
Čia tavo vardo kilmė,
Išaiškinta vieni sakiniu,

Vienu rankos ištiesimu,
Pažadintu gyvenimu,
Kurio, dievy draudimu,
Be reikalo neminti —

Tegu mūsų vardo kilmė
Grimsta po atverstu akmeniu,
Kur dangaus ir žemės gelmė
Tyvuliuoja eilėraščių sakiniu.

PASKUTINIAI STEBUKLAI

Staiga duona pavirto akmeniu,
Vietoj vyno — vanduo,
Vietoj žalčio šunį lakinu,
Išgeriu kaušą modų,

O iš mirties atsikėlęs,
Kaip vėl numirt, pamiršau,
Tik užuolą šventų nuskėlęs,
Iš jo eilėraščių tašau.

Bet širdį staiga paskausta —
Ne medį, o jų kertu,
Ir lengvą poezijos plaustą
Stumteliu nuo krantų...

Adolfas Valeška — sukaktuvininkas

Gilia vagą mūsų meno gyvenime išvaręs dail. Adolfas Valeška šiandien, kovo 15 d., sulaukia 70 m. amžiaus. Džiugu, kad amžius jam tik atnešė daugiau kūrybinio patyrimo, bet nesulėtino jo energijos. Tai žmogus gausių nuopelnų meno srityje: Bažnytinio meno muziejaus organizatorius ir direktorius Kaune ir Vilniuje, Vilniaus Meno akademijos dėstytojas, Vilniaus Dailės muziejaus organizatorius bei direktorius, Ecole des Arts et Metiers Freiburge tapybos studijos vedėjas, bažnyčių dekoratorius, dekoravimo meno studijos Chicagoje steigėjas. Jis su savo studija sukūrė vitražus ir mozaiką Šv. Filomenos bažnyčioje Chicagoje, išdekoravo Sv. Kryžiaus bažnyčią ir seselių koplyčią, sukūrė mozaikas Šv. Merg. Marijos Gimimo bažnyčiai, vis Chicagoje.

Pasklidus garsui apie jo sėkmingus darbus, buvo pakviestas kurti skaldyto stiklo vitražus ir kitus meno kūrinius Peorijoje, Ill., Cautillo, Texas. Yra dalyvavęs meno parodose Latvijoje, Estijoje, Prancūzijoje, Vokietijoje, Olandijoje, Belgijoje, Italijoje, Kanadoje ir ypač JAV-se, gauda-

mas tai garbės diplomą, tai kitoki žymenį.

Vienas iš Nepriklausomųjų dailininkų d-jos steigėjų ir 1933 m. jos pirmininkas, Lietuvos dailės instituto steigėjas ir ilgametis pirmininkas. Jo paveikslų yra įsigiję daugelis Lietuvos ir kitų Baltijos valstybių meno muziejų.

Susidomėjęs tautodaile, mėgėta lietuvių liaudies meno elementus prie progos panaudoti ir savo kūryboje. Jo kūryba liėjasi plačia srove: portretai, peizažai, natiumortai, figūrinės kompozicijos, istorinė ir religinė mozaika, vitražai, skaldyto stiklo kūriniai, dekoracijos. Lietuvių opera ar mūsų dainų — šokių šventės pamėgusios pasipuoti jo dekoracijomis. Savo kompozicijas stilizuoja, kartais pasinėšdamas į nuosaukaus abstrakto pusę.

Džiugu, kad mūsų sukaktuvininkas ne tik gabiai valdo teptuką, bet taip pat ir plunksną: yra nemažai meno klausimais rašęs N. Romuvoje, Ateityje, Lietuvos Aide, Vilniaus Balse, Drauge, net ir kitų tautų spaudoje.

Dail A. Valeška tebėra kūrybingas, ir dar galima iš jo daug tikėtis.

(ip)

Adolfas Valeška

Pavasurėjant

Lietuvos liaudies menas Antverpene

Š. m. sausio mėn. pabaigoje iš Briuselio į Antverpeno Folkloro muziejų buvo perkelta liaudies meno parodėlė. Ji buvo čia atdara publikai visą vasarą mėn. iki kovo 2 d. Parodą suruošė lietuvių draugija draugystei palaikyti — "Association Lithuanienne pour l'amitie", — kaip skamba prancūziškoje brošiūrėlėje iš 12 psl., spausdintoj valst. K. Poželos spaustuveje, Kaune, 1974. VIII.22 d. (Tiražas 3000 egz.). Nors Antverpeno miestas ir pusė Belgijos su Olandija, kartu 18 milijonų gyventojų, kalba nederlandiškai, tačiau lydimoji brošiūrėlė yra tik prancūziška, kas čia vietoje nelabai pritinka. Nederlandų kalba jokio katalogo neparuosšta. Brošiūrėlėje, tiesa, yra kokių trijų puslapių prancūziškas tekstas, bet apie išstatytus ekspoznatus atskirai jis nieko nepaaiškina. Taip pvz. išstatyta 14 paveikslų, pieštų ant drobės be autoriaus vardo ir pavadinimo. Brošiūrėlėje paminėti vardai — M. Bičiūnienė, A. Pivoriusas, B. Zavadskis, O. Nalivakienė, A.

Drungilas ir nurodyta tik du M. Bičiūnienės ir vienas A. Pivoriuso kūriny.

Be to yra ir keliolika tušų pieštų piešinių. Ju autorės yra visos septyniolikametės: Novopasinaite Viktorija, Stančikaitė Birutė, Lapėnaitė Valda, Lėlytė Rūta, Požėlaitė Elena, Steponavičiūtė Daina, Kalnėnaitė Aušra, Urmanavičiūtė Kornelija ir t. t. Piešinių temos: Lietuva, Klaipėda, Se- noji Klaipėda, Vilnius, Vėlinės, Pragiedruliai, Mindaugas...

Motėrų rankdarbiai sudaro bene gražiausią parodėlės dalį. Ten gražių tautinių motyvais juostų, kaklaskarių, skarelčių, rankšluosčių, staldengčių, raštuotų lovatiesių.

Yra ir kiek liaudies meno drožinių iš medžio: aštuoni velniai, dvi bobos (panašios į rusų babas), raitininkas ant arklio, ke- turios medžio statulos, žemaitiška klėtis, mediniai samčiai, šaukštai, lėkštės, pora kubiliukų, trys poros žemaitiškų klumpių, kele- tą išdrožintų kabyklų rankšluos- čiams...

Didelę parodėlės dalį sudaro Baltijos jūros gintaro dirbiniai: karoliai, apyrankės, sagės, auskarai, medalionai, pypkės ir t. t. Bet juk tai yra pramonės dirb- niai, bet ne liaudies menas.

Aplamai ši parodėlė nedidelė ir ji mažai reprezentuoja Lietu- vos liaudies tikrąjį meną, juo la- biausiai, kad ji čia vietos spaudoje ir mažai kur buvo paminėta. Jau net ir lietuviui parodos lankyto- jui susidaro graudus ispūdis, kad ta mūsų Lietuvėlė šiandien tik taip ir tiek tegali reprezentuoti. Aplamai flamai mažai ką žino apie Lietuvą. Belankant man pa- rodą, vienas iš žiūrovų pradėjo tvirtinti, kad Lietuvos sostinė yra Ryga. Mano prieštaravimui ne- norėjo iškart tikėti. Kitas tačiau jau senyvas vyras prisiminė, kad jis kadaise buvęs Antverpeno uos- to darbininkas, kroves iš nedide- lių garlaivių bekonus, atvežtus iš Lietuvos. Ant laivų plevėsavę gelfonų — žalių — raudonų juoste- lių vėliavos, bet tai buvę seniai, tarp dviejų pasaulinių karų. A.T.

Nuomonės ir pastabos

New Yorko 6-tąją aplankius

Jeigu jau kartą nuosmūkis, tai iki galo: bent galime matyti, kas dedasi. O tokiu matančiu, atrodo, daugėja.

Bet yra ir akly. Kas baisiausia, kad jiems jokių akinių pritaikyti nebegalima: tokie jau gime. O! Yra ir nelaimingų: jie apsimeta akiais ir kurčiais. Tai tie prisitaikantieji. Jie patys pavojingiausi.

Tai gi va, mano tema jau ir turėja: sakytai šakojasi į dvi maledignus šakas: aklieji ir prisitaikantieji. Tai jie ir yra tie, kurie stumia kultūros progresą į nuosmūkį. O tai jau beveik epideminė liga, kuriai tikty mediciniška terminologija Maledignit. Tai tas nenumaldomas pensininkų noras, prieš gyvenimo pabaigą dar bent "dailininko garbę" pagyventi...

Gerai! Sakytai, kad tai mažas įvadas. Bet pats reikalas irgi ne kitoks:

Parodą organizavo LB N. Y. apygarda (tokia jau priimta šioms reprezentacinėms parodomis rengti tvarka). Jų komisija pavelskams atrinkti — beveik iš meno mėgėjų ir civilių. Jų komisija premijoms paskirti — beveik iš skulptorių ir civilių, nors parodoje tebuvo vien tapyba. Paroda atidaryta ir uždaryta per dvi dienas. Atidarymo kalboms skirta daugiau laiko negu kavai ir parodos apžiūrėjimui...

Akylusis jau galėtų susidaryti vaizdą, kokia kryptimi ši paroda nuo pat pradžių keliavo, ir kodėl pagyrimo lapai ir premijos nukrito ten, kur jos turėjo nukristi, ir kodėl paroda išėjo menkesnio lygio negu būtų reikalinga bet kokiai įmanomai kritikai. Ir todėl, jeigu emiausi rašyti, tai rašau-papeikimą, o ne kritiką. Nors atidarymo vakarą buvau garsintas ir patartas rašyti tik gerai arba visi tylėti...

Nel Ne skandalą noriu kelti, o tik pasakyti, kad skandalas jau yra įvykęs: norimos reprezentacinės parodos lengvabūdiškai atiduodamos į meniškos moralės neturincias rankas, kad patenkintų jų labai menkus interesus. Ogi blogiausia, kai tas viskas eina tokiu visiems brangiais šūkliais kaip: vardan tos Lietuvos!..

Yra architektų-inžinierių sąjunga, kuri sunkvežimiu vairuotojų netaikytinai ir jų į sąjungą neįveda. Yra medicinų sąjunga, kuri anaipol nieko ne nori girdėti apie homopatius. Bet, N. Y. L. dailininkų sąjunga (Jonynui perėmus vadovybę) kažkodėl prigarmėjo meno mėgėjų. Ogi to visai yra šiemetinė paroda: didelė dauguma buvusių sąjungos aktyvių narių parodoje nebedalyvavo, nes pajuto, kad sąjunga, kaip profesionalų vienetą, jau išduota ir suniekinta. Jeigu Jonynui-Janušui prireikė dėl kažkurių priežasčių sudaryti sąartėjimą su meno mėgėjais, tai įteidė bereikalingai per toli bus nuėję. Manau, kad buvusios sąjungos nuo subyrėjimo nebeįgelbės nei Jūrkatės dailius raštai, nors ir dar daugiau veikiantieji veikti būtų pasinėję.

Todėl buvo visai netaiklios, tuo mažiau reikalingos ir gerokai užgaunančios parodos atidarymo kalbos. (Jonynas pradėjo, Vakselis pakartojo). Girdi: "Kitais metais bus didesnės premijos (turėta vilties Lietuvos fondo 1000 dol.), tai tada ateis ir tie dailininkai, kurie šiemet nedalyvauja..."

Ne visiems dailininkams rūpi pinigai: rimti dailininkai ne dėl premijų dirba; ir tikrai ne dėl jų į parodas eina ar neina. Kitoks galvojimas yra pigus ir mėgėjiškas. Žinau dailininką, kurie toje pačioje parodoje net po dvi premijas "susikombinuoja", bet ar

nuo to jų "didumas" bent kiek padidėja. Šitoks Jonyno-Vakselio pasiūlymas yra ne tik juokingas, bet ir rodantis nepriaušimą iki atsakingumo. Todėl "beveik norėčiau teigti, kad šitokiomis "vilionėmis" rimtesnių dailininkų nepavyks sukviesti į parodą nei kitais metais, nei dar kitais. Kaip jau matote, priežastys yra kitur! Profesinis dailininkas užgauliojamas, užuot atsižvelgus į jo šokių tokių pageidavimus.

Tai gi, pribrendo laikas susirūpinti. Ir vienas iš tokių pagrindinių rūpesčių turėtų būti Lietuvių fondo tūkstantinės persvarstymas, kad ji taip lengvai nepatektų į mažiau atsakingumo turincias rankas.

Berašant šias eilutes, iš Chicago atėjo ir K. Bradūno mintys apie tenyčių parodą. Buvau maloniai nuteiktas, kad jo sielvartai buvo labai paraleliūs su manaisiais. Todėl nuoširdžiai pritariu ir palaikau pačią mintį.

Taip. Reikia persvarstyti ir surasti tūkstantinei rimtą kelią. Jau pernai privačiai vienam kitam kalbėjau, kad tūkstantinė turėtų būti skiriama rimtai užsirekomendavusiam dailininkui už vi-

sa jo kūrybą, o ne už taip sau (parodoje) pasitaikiusį atsitiktinį darbą. K. Bradūno siūlymas penkių paveikslų ar šešių jau yra rimta priežastis. Bet ir tokiu atveju dar būtų gerai prie Lietuvių fondo turėti specialią, kad ir labai mažą profesinę jurį, kuri užtikrintų, jog tokiai premijai parodoje dailininkų yra, kad premija nebūtų atiduota tik vien parodos atsitiktinei jūry komisijai paskirti tą premiją bet kam.

Tokia komisija turėtų būti maždaž dar ir dėl to, kad ji galėtų lengvai judėti, jeigu premija ir toliau pasilikis kilijama iš vieno miesto į kitą. Mano įsitikinimu, pakaktų dviejų rimčiau užsirekomendavusių profesionalų. Galėtų būti kritikuotinas K. Bradūno užmanymas šešių dailininkų parodos. Bet ir toks siūlymas yra labai svarstytinas, nes labai pagelbėtų apsaugoti šias parodas nuo šitokios baisios meno mėgėjų infliacijos.

Tegu jie sau darosi savas parodas ir dalinasi savais pasigyrmais ir saviškai susikombinuotomis premijomis: kaip šiemet padarė N. Y. 6-toji.

K. Žoromskis

Pagaliau...

Per pastarąjį dešimtmetį po užsienio kraštus ekskursavo ir lietuviškas salos lankė gal jau ne vienas tūkstantis tautiečių iš sovietinės Lietuvos. Visokios padėties, kilmės ir profesijos žmonių būta jų tarpe: mokslininkų, menininkų, rašytojų, žurnalistų, politrikų, įstaigų tarnautojų, koliaičių ir darbininkų, net kunigų.

Užsienio lietuviai savo tautiečius sutikdavo dažniausiai svečingai, šiltai, draugiškai, su dovanom, neskaitant retų išimčių, kai "tarybiniai" svečiai ar menininkai dėl kitokių specialių priežasčių su pagrindu ar be pagrindo čia buvo šen ten boikotuoti, kritikuoti ar dar pikčiau išbarti.

Vis dėlto per tuos sporadiškus ryšius ir apsilankymus vyko šokių toks artėjimas, susipažinimas, pabėdravimas, informavimas. Anie turėjo progos geriau pažinti išeivius, ir jei kuris gebėjo matyti savo akim ir mąstyti savarankiškai, galėjo lengvai patikrinti, kas buvo teisingai ir kas visiškai melagingai skelbta ir įtaigota agitpropo spaudoje.

O mes, išeiviai, taip pat galėjome nors iš truputį arčiau anuosius pažinti ir suprasti. Deja, jų žodžiai retai tebedavė atviri ir nuoširdūs, ir burnos ne plačiai pravertos. Na, ir mes čia, dėl kiliųjų savitarpio barnių bei įtarinėjimų, taip pat neįstengėm šiltesnių santykių sumegzti. Tad iš

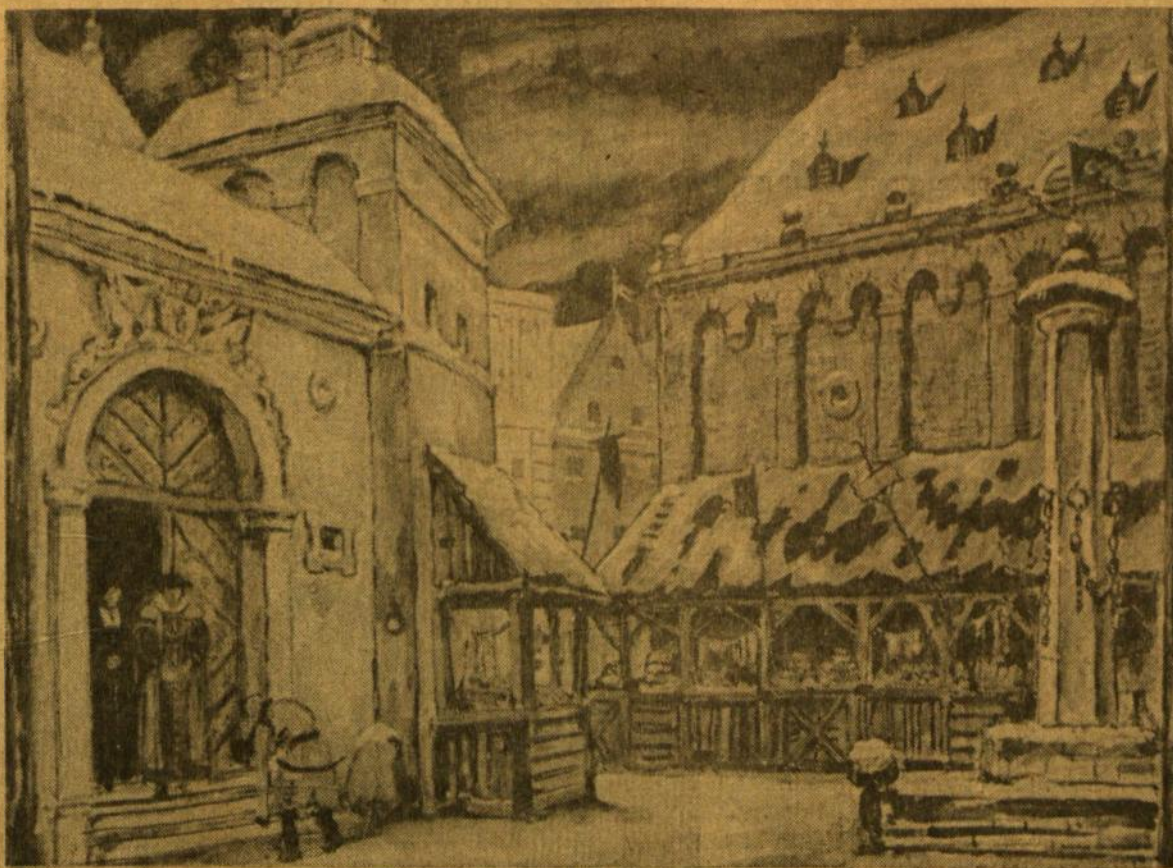
tų visokių susitikimų turėjom gal nedaug naudos ir idomumo.

Iš svečių ir turistų tūkstančio ar kito tik labai nedaugelis panaudojo, galėjo ir rizikavo užsienyje pasilikti. Tam jie ir nebuvo iš čia skatinami ar viliojami. O iš šil-tai pasilikusių nedaug ką vėliau begirdėjome. Vieni vengė plačiau pasireikšti, kad ten likusiem artimesiems kuo nepakenktų, kiti gal ir pasakyti nedaug ką naujo turėjo.

Betgi vėliausiu laiku pačią žėję būrelis žymiai įdomesnių ir reikšmingesnių bėglių bei "legalių išeivių" per ekskursijas ar "žydiškos" emigracijos kanalais. Pirmiausia vieno advokato šeima (netrukus dingusi iš lietuviško horizonto "kaip į vandenį"), pasakui kitas vertingas juristas į Londoną, istorikas į Ameriką, rašytojas į Izraelį, vienas iškalbingesnis jūreivis, muzikas, vienas įdomus marksistas - ateistas, pasiklausiausiai politiškai išreikalautas išvaduoatas narsusis Simas Kudirka...

Jų atvežtos žinios apie okupantų Lietuvos gyvenimą ir komunistinės sistemos siaubingus užkulius, jų pasakojimai, prakalbos, simpoziumai gerokai papildė anksčiau mūsų ne dažno žinotus vaizdus ir žymiai pagyvino dėmesį tėvynės brolių likimui (daugiausia betgi tik politinė prasme).

Pagaliau atsitiko šis tas visiš-kai skirtinga ir nauja — tai jau

Mstislavas Dobužinskis (1875-1957)

Operos "Radvila Perkūnas" dekoracijų eskizas (žiūr. kultūrinę kroniką 7 psl.)

anksčiau lauktas, bet mažai tikėtas, kad realizuotųsi, Jono ir Aušros Jurašų atsiradimas Vakaruose. Skirtingas tuo, kad šį kartą į laisvą pasaulį galėjo išvykti — gal teisingiau pasakius, sovietinės sistemos buvo išstumti, išmesti, pašalinti — du jauni, gabūs ir Lietuvos kultūriname gyvenime neabejotinai reikšmingi teatro ir literatūros sričių kūrėjai.

Jono Jurašo laikymasis, nusi-statymai ir vėliausio laikotarpio likimas užsieny buvo pusėtinai gerai žinoma. Apie tai buvo šiek tiek informuoti ir Vakarų intelektualiniai sluoksniai, kurie dar retai temoka rusų skirti nuo lietuvių, latvių, ukrainiečių ar gru-zinų. Bet mes žinojom ir akivaizdžiai stebėjome, kaip itin gabų ir savarankišką Kauno teatro režisierių, lietuviškos publikos mėgiamą patriotą kompartija nutarė uždusinti, užslėgti ir degraduoti į "tarybinės visuomenės atmatą", kuriai dargi inebekliudyta visiš-kai iš krašto pasišalinti.

Platesniam išeivijos sluoks-niam užsienyje mažiau girdėta Jurašo žmona, Aušra Sluckaitė — knygų redaktorė, literatūros kritikė ir rašytoja savo ruožtu — taip pat dėl nepasidavimo kompartijos maskoliškiei kultūropolitruki įsakam, jau ilgesnį laiką buvo nušalinta ir traktuojama, kaip "non-person", "nebežmogus", "mirusi", jog net tarybinėje enciklopedijoje nebepaminėta. Bet kurie iš mūsų arčiau domėjomeis tarybinės literatūros raiš-tais ir knygų apžvalgom, jau nuo daug anksčiau galėjome pastebėti Aušros Sluckaitės redaguotuosius veikaluose ir jos pačios rašiniuose ne tik subrendusių intelligen-ciją, bet ir meilę lietuviškajai kūrybai, apie kurią ji pradėjo kalbėti dorai, švariai, be kompartiškų "kryptingumų" ir be "šlovin-gų" komunizmo stabybos laimėjimų". Taip Aušrai sušvitus, žino-ma, bematant ji ir turėjo būti nugarazdinta tamson...

Kai dviejuose DRAUGO kul-tūriniuose prieduose jau buvo paskelbti gana išsamūs ir brandūs reto idomumo ir dvasinės įtampos abiejų Jurašų pasisaky-mai, šia proga gal neberekėtų kartoti ir komentuoti jų minčių — nebent tik jaudintis jų liki-mais, gėrėtis tokiom narsiom sie-lom ir lietuviškom širdim. Jie abu yra autentiškos šių laikų lietuviškos kultūros jauniejai atstovai ir pirmieji tokie vertingi tėvynės dvasinio pagrindžio ambasado-riai, kurie nepasidavė priepau-dai ir pasirinko laisvę, rizikuodami prarasti dvasinius namus ir fizinę tėvynę.

Chicagoje kilusi protingų žmonių iniciatyva ir susidaręs komitetas nors simboliškai (jei-gu išsireikšti tokiu nedasakymu) padėti Jurašam atkurti laisvą lietuviško teatro spektaklius Ame-rikos lietuviams, aiškiu kiekvieno mūsų kultūros pradų vertintojo turėtų būti suprstas ir entuzias-

„Tykūsis Donas“ drumsčiasi

Kai 1928-1940 metais pasirodė Solochovo keturių tomų romanas „Tykūsis Donas“, tapęs viena labiausiai Sovietų Sąjungoje skaitomų knygų, išversta į daugelį kitų kalbų, autorius buvo pripažintas pirmuoju rašytoju sovietinės rusų literatūros gretose. Jis paskelbtas sovietinės literatūros klasiku, akademiku ir aukščiausios tarybos deputatu. Be to, Solochovas 1965 m. gavo Nobelio premiją. Nors po 1940 jau mažai

berašė, nors jo karo ir pokario metais paskelbti veikalai iš tolo neprilygo „Tykūsiams Donui“, tačiau jis vis tiek liko Sovietų Sąjungos literatūros didvyriu, kurį niekam nevalia paliesti ar kritikuoti.

Tačiau, „Tykūsiams Donui“ pasirodžius, atsirado pikty balsų ir gandy, kad romano auto-rius „Tykūji Doną“ nuaplagia-vęs ar net pasisavinęs kito as-mens darbą. Tokie gandai, žino-ma, buvo priskirti Sovietų Są-jungos priešams, norintiems pažeminti sovietinį iškilųjį rašyto-ją. Gandai ir toliau kursavo, lai-kas nuo laiko pasirodydami emi-grantinėje rusų spaudoje. Bet ir juos niekas rimtai nežūrėjo. To-kiems gandams atremti rimtes-nieji pačių rusų kritikai palygin-davo Solochovo 1925 m. išleis-tus „Dono apsakymus“ su „Ty-kūsiu Donu“, rasdami daug panašumo ir autoriaus temati-kos bei stiliaus tapatumo.

Mes „provincijoje“, anapus kalnų ir dykumų, nedelsdami ir be paraginimų taip pat kažkaip lyg savaime nebeįskentėm — imamės darbo ir veiksmų. Štai susidarė ir Los Angeles kultūri-ninkų komitetukas padėti Juraš-ų šeimai jam dabar, nelaukiant, kol ji galės kada atvykti Ameri-kon.

Gal nebūtų stebuklas, jei ne-trukus išgirstume apie panašias iniciatyvas ir kitose stambesnėse Amerikos lietuvių salose.

Bronys Raila

jo „Dono“ mįslės, kurios turi pa-statyti tą romaną į savo vietą“. O tos mįslės yra „knygos nevien-tisumas ir įvairios tendencijos, kurios knygoje yra viena kitai priešingos, viena kitą išskiria“.

Naujai pasirodžiusioje knygo-je nežinomas autorius primena, kaip, vos pasirodžius Solochovo romanui, tuoj atsirado balsų ir legendų dėl fakto, kad daugeliui atrodė negalimu dalyku, jog rašytojas, vos pradėjęs savo karje-ra, galėjo parašyti dvi primasias didžiulės epopėjos dalis tokiu trumpu laiku, kaip buvo skelbia-ma ir faktinai parašyta. Gandy būta įvairių. Labiausiai paplitęs ir ilgai kursavęs buvo toks: „Ty-kūjo „Dono“ autorius buvo ne Solochovas, bet „baltosios armi-jos“ karininkas, žuvs civilinlia-me kare, ar kurį laiką slapstėsis nuo komunistinio režimo ir pas-kui miręs natūralia mirtimi. Ki-ta versija tokia: didelė dalis ro-mano rankraščio ir žuvusio ka-rininko dienoraštis patekė į So-lochovo rankas, o jis visa tai pa-skelbęs savo vardu. Dar ir kitaip kalbama: romano autorius pats įdavęs savo rankraštį Solochoviui, kad tas paskelbtų jo darbą, nors ir savo vardu, nes pats to padary-ti negalėjęs.

Visus šiuos gandus ir pasakoji-mus dabar iškelia bevadūs auto-rius knygoje, kuriai įvadą parašė Solženicinas. Tačiau pagrindi-nis knygos uždavinys — anali-zė ir palyginimas įvairių „Ty-kūjo „Dono“ dalių, o ypač kai kurių „Tykūjo „Dono“ skyrių su tais, kuriuos Goluševs pasiun-tęs „Russkaja Volia“ redaktoriui Andrejevui 1917 m. rugšėjo 3 d., kada Solochovas turėjo tik 12 metų amžių. Iš Goluševs susi-rašinėjimų su Andrejevui paaiš-kėja, kad tie skyriai būvę parašyti anais laikais gerai žinomo „Dono“ kazokų rašytojo Fiodoro Kriukovo. Kaip tie skyriai paskui pateko į „Tykūjo „Dono“ turinį, lieka irgi paslaptis. Viena tikra, kad jie parašyti ne Solochovo.

Knygos gale nežinomas auto-rius paduoda Solženicino pa-ruoštą „Tykūjo „Dono“ kritiką literatūrinio požiūriu. Atrodo, kad ir pačioje Sov. Sąjungoje abejonės dėl tikrojo „Tykūjo „Dono“ autoriaus nėra išnykę. Jei tačiau yra dėl autorystės abe-jojančių, tai nemažiau yra Solo-chovą ginančių bei garbinančių. Reikia nepamiršti, kad Solocho-vas yra Sovietų Sąjungos garbė ir pasididžiavimas, kas patvir-tinta Nobelio premijos suteiki-mu. Greičiausiai ramūs „Dono“ upės vandenys nebūtų būvę ne sudrumstę, jei juos nebūtų sujū-dinęs kitas Nobelio premijos laimėtojas Solženicinas. J. V.

PRANEŠIMAS
TAUPLYKITE DABAR

UZ CERTIFIKATUS MOKAME:
7½% — 6 metų su \$1,000, minimum.
7½% — 4 metų su \$1,000, minimum.
6½% — 30 mėn. su \$1,000, minimum.
6½% — 1 metų su \$1,000, minimum.
SAVINGS INSURED UP TO \$40,000 BY F.S.L.I.C.

VELIAVOS DUODAMOS NEMOKAMAI, PRADEJUS NAUJA taupymo sąskaitą. Gausite vieną amerikietišką ir antrą pagal pasirinkimą su stovu. Kitos dovanos duodamos, sąskaiton įde-jus atitinkamą sumą.

PAS MUS NE VISI TARNAUTOJAI YRA LIETUVIAI, BET KIER-VIENAME SKYRIUJE GALIMA SUSIKALBėti LIETUVISKAI.

Saint Anthony Savings

1447 S. 49th COURT, CICERO, ILL. 60650 PHONE 656-6330

Joseph F. Gribauskas, Vedėjas

OFFICE HOURS

Daily 9:00 to 5:00; Monday 9:00 to 8:00

Saturday 9:00 to 1:00; Wed. and Sunday Closed

Tiltas

1974 M. LATVIŲ KNYGŲ LEIDYBA SVETUR

Pasinaudodami L. Rumako ilgu straipsniu, išspausdintu laikraštyje "Latvija" vasario 8 d., matome, kad 1973 m. tremtyje buvo iš viso išleista 200 įvairių latvių knygų, tiek pat, kiek ir 1972 m. Apžvelgiant 1974 m. latvių knygų derlių, spauda mini tik 136 knygas. Tai yra mažiau, kiekis per paskutinį dešimtmetį. Romanų, vieton 28 1973 m., 1974 m. išleista 13, jų 8 originalai, 4 perspausdinimai ir vienas vertimas. Novelių išleista 7 rinkiniai ir du novelių perspausdinimai. Poezijos — 15 rinkinių (1973 m. — 14). Teatro kūrinių vienu daugiau, negu prieš metus. Atsiminimų — 13 knygų, prieš metus — 16. Istorinių kūrinių — 7, prieš metus — 9; folkloro — 2, prieš metus 8; kalbos mokslo — 2, prieš metus — 4; religinio turinio — 7, prieš metus — 10; muzikos — 3, prieš metus — 14; meno — 1, sveikatos, sporto — 3, prieš — 4; vaikų literatūros — 3 knygas, mokyklinių vadovėlių — 6, prieš — 4; raštų rinkinių ir metraščių 12, prieš metus — 11. Kalendorių išleista vienu mažiau, negu 1973 m. Svetimomis kalbomis išleista 15 kūrinių, prieš metus — 23.

Leidybos sumažėjimo priežastys yra įvairios: kai kurios knygų leidyklos pasidarė vieno asmens įmone, kur visus darbus atlieka vienas žmogus. Jam suširgus, leidykla sustoja. 1973 m. buvo perspausdinta 8 autorių kūrinių iš okupuotos Latvijos. Atrodo, jog didelio džiugavimo iš to nebūta, nes 1974 m. neperspausdinta nė vienos Latvijos autorių knygos.

Žinoma, dėl 1974 m. knygų leidybos sumažėjimo negalima būtų per daug nerimauti, kad knygų leidimas silpnėja, nes ir prieš tai yra buvę gana lietuvių, tačiau didelio pagerėjimo ir 1975 m. nelaukiama.

Kas parašyta ir išleista 1974 metais? Iš romanų du autoriai — Valerija Bergmana ir E. Silkalns pasirodė su savo romanais pirmą kartą, kiti, jau skaityti autoriai, pasirodė su savo naujais romanais. Elvira Kocina išleido net du romanus — Jadživo vien ir Skan mantota stiga — (Reikia visvien gyventi ir Skanmantą pavadėta styga). Romaną — Rožių užuovėje — parašė A. Dziliūns, G. Janovskis — Kur gaidžiai negieda, A. Rasa — Saulė virš miesto. Buvo perspausdinti A. Dziliūno, A. Griņo, J. Janševskio ir V. Karklino ankstyvesnieji romanai. Iš vertimų — tik lietuvių Aloyzo Barono romanai. Novelių rinkinius parašė A. Vanags, I. Gulbina, I. Skirpana, I. Grebzdė, K. Egļite, M. Celms, M. Cuičė. Iš poečių — poečių su pirmu eilėraščių rinkiniu — Saulėlydžio šviesa — pasirodė E. Duka. Ji ir pati jau yra prie saulėlydžio. Indra Gubina ir G. Jonovskis išleido bendrą eilėraščių rinkinį, jie daugiau žinomi kaip prozaikai. Jau metuose yra ir poetas pastorius K. Kronis su savo pirmą eilėraščių knygą Vēca gaita (Sena raida). Latgalietis Ontons Zvidris debiutavo eilėraščių rinkiniu — Tu. Naujus eilėraščių rinkinius išleido A. Balka, E. Freimanis, K. Karē, A. Krajietis, V. Kraslavietis, Z. Liepa, A. Zemdegas.

Atsiminimų parašė: R. Aizupē — 16 metų Sibire; R. Birzgalē — Martyno Ziverto pasaulis; J. Duks — Latvių tautos didžiųjų klystelių ir naikinimų kelyje 1915-1940; H. Kreicers parašė dvi knygas — Atspindžiai ir Kuršo tvirtovės gynėjas; vėliau rusų belaisvis Ervins Kurzemnieks — 20 metų vergija Sovietų Sąjungoje; V. Paleis karo atsiminimų knygą — Malenietis kare; A. Sabris knygoje — Lankstumas ir kerštas — pasa-

koja apie pavergtųjų tautų gyvenimą "Maskovijoje". Greit išverstas pasirodė ir A. Solženicino Gulago salynas, pirmoji knyga. Ryšium su Mintaujos Hercogo Petro gimnazijos 200 metų jubiliejum 1975 m. išleistas buv. gimnazijos direktoriaus atsiminimų rinkinys — Hercogo Petro gimnazija.

Istorijos srityje pasirodė ir naujų, ir pakartotų, ir net slap-tai iš Latvijos "išstremtas" kūriny-s — Nepageidaujamas reportažas, V. Hazners parašė pirmą knygą iš planuojamos serijos apie DV (Dauguvos vanagai) organizaciją — Laikas, žmonės, erdvė. A. Lacis išleido knygą apie Latvijos gynėjus — "Ozol-viru pulki (Vyrų ažuolų pulkai). O Freivalde redaguota išėjo tre-čia knyga — II-jo pasaulinio ka-ro latvių karys. Perspausdinta 1940 metais išleista, bet komu-nistų sunaikinta H. Rozenšteino knyga — Latvijos armija per 20 metų. Taip pat perspausdinta ir U. Germanio knyga — Latvių tautos nuotyčiai (piedzīvojumi). Toliau tenka atžymėti pre-mijuotą prof. P. Kundziņo ka-pitalinį darbą — Latvių kiemas, o metų pabaigoje — Latvių raš-tų III t.

Filosofijos srityje — kunigas dr. P. Cīrša išleido knygą — Gil-iau mąstyta mintis — apie XX amžiaus filosofijos raidą ir A. Kalnīnš — L. Tolstojaus ir T. Valeno knygas. Didelis įvykis yra Ernesto Gliko į latvių kalbą pirmosios latvių Biblijos, 2572 puslapiai, nauja laida. Tai tikras istorinis dokumentas. Lagalių kalba išėjo J. Griņano knyga — Religiniai mąstymai. Brazilijoje išleista baptistų pamokslininkės J. Lukašos knyga — Pakelėmis ir patvoriais. Tai galėtų būti ir atsiminimų knyga.

Muzikos srityje — trys rinkiniai: Poruko solo dainų rinkinys, A. Purvos — 31 bažnytinių giesmių rinkinys ir V. Vištelio — 12 liaudies dainų rinkinys kanklių ir choro ansamblui.

Iš praktiškų vadovėlių — agr J. Vēnnero — Seimos daržovių daržas ir K. Kezbero — Latvijos pašto ženklų katalogas.

Vaikų literatūros naujų ori-ginalų ir vertimų išleista ne-daug. Mokyklinių knygų kiek daugiau. Vėta atžymėti K. Bal-tinio — Latvių literatūros chrestomatiją III-jai gimn. kla-sei, V. Zantos — Latvijos isto-rijos konspektas pradžios mo-kyklos Prof. E. Dunsdorfas su-vedagavo raštų rinkinį — Ar-chyvā, 14-tą tomą, kur nagrinė-jamas nutautimas, dvikalbiškus-mas, mediana, iš metraščių ten-ka paminti Karo invalida, "Lačplēšis", Latvių akademinės žinias, Akademišką gyvenimą, Sauli (Strelnieks), Žemę ir tau-tą, Universitētā.

Svetimomis kalbomis išspaus-dinta Acta Baltica, 13-tas to-mas, prof. E. Dunsdorfo — Der-grosse Schwedische Kataster in Livland 1681-1710, A. Ezergailis — 1917 m. revoliucijos Latvijoje tyrinėjimas, U. Germanio — daktaro disertacija apie pulk. J. Vacietį, M. Karklēs ir L. Streipio — apie latvių JAV per 333 metus, Zentos Maurinios — apy-braižų rinkinys apie literatūrą. Vertingas leidinys yra prof. A. Ziedonio redaguota Baltic Histo-ry.

1974 metais latvių knygų lei-dykos išspausdino: Gramatų Draugs — 23 knygas, Akas ap-gads — 11, Latvių gramata — 8 ALA ir Ziemeļblāzma — kiek-viena po 4, Tiltis, Atvase, Latga-le — po 3 knygas, Vaidava, Le-lada, Daugava — kiekviena po 2 knygas

Kartu su infliacija yra pakilu-sis ir knygų kainos. Paruoštų spaudai rankraščių skaičius yra didelis, jų pakaks keleriems me-tams.

A. Tenisonas

Adolfas Valeška

Portretas

AUSTRALIJOJ LATVIŲ 24-TOJI KULTŪROS DIENA

Australijos latviai savo kas-metines kultūros dienas šventė Vakarų Australijos sostinėje Perte. Ten gyvena apie 600 lat-vių. Šis miestas yra už kelių tūkstančių kilometrų nuo Syd-ney ir Melbourne didžiųjų latvių centrų, tad ir lankytojų buvo mažiau, negu ankstesniųjų metų kultūros dienos. Tačiau, ne-žiūrint atstumo, svečių atvyko ne tik iš didesniųjų Australijos latvių centrų, bet ir iš JAV ir Kanados. Tai buvo trečioji kul-tūros dienos šventė Perte. Jau Kūčių vakarą pamaldose pa-mokslą pasakė Los Angeles pas-torius J. Grīšano knyga — Religiniai mąstymai. Brazilijoje išleista baptistų pamokslininkės J. Lukašos knyga — Pakelėmis ir patvoriais. Tai galėtų būti ir atsiminimų knyga.

Per Kultūros dienas buvo pa-statyta du vaidinimai: J. Rainio — Pūsk, vėjelai ir M. Bumbiero — Klajoklis. Be to, buvo suruoš-ta dar keli koncertai, kur daly-vavo chorai ir Melbourne kank-lininkų ansamblis.

Kultūros dienos Perte baigėsi gruodžio 31 Kasto dvaro parke, prie Indijos vandenyno, atvira-me ore suruoštu baliu. Visos iš-kilmės parodė, kad Australijos latviai yra vieningi, ir nėra pa-vargę nei jų chorai, nei šokių ansambliai. Jų neskyrė ir 3000 kilometrų Australijos atstumas.

MOTERIS MEDIKŲ PIRMININKĖ

JAV medicinos studentų sąjun-gos pirmininkė yra išrinkta Lau-rie Cappa, 33 m. Organizacija tu-ri savo skyrius 110 medicinos mo-kyklų. Narių yra subūrusi apie 50,000. Pirmą kartą organizacijos pirmininkė išrinkta moteris. Ji studijuoja mediciną Case West-ern Reserve universitete.

Prano Naujokaičio LIETUVIŲ LITERATŪROS ISTORIJA, I tomas

Tai naujausias lietuvių litera-tūros nagrinėjimas šių laikų švie-soje, didelio formato, kietais vir-šeliais, virš 600 pusl. dydžio kny-ga, labai reikalinga mokyklai, ra-šytojams, žurnalistams ir visai li-tetuvių šeimai.

- 1 egzempliorius \$10.00
- 2 egzemplioriai \$18.00
- 3 egzemplioriai \$24.00

Užsisakant daugiau kaip 3 egz. \$7.50 už kiekvieną.

Užsakyti siųskite: Mr. A. Karčiva, 7030 S. Rockwell St., Chicago, Ill. 60629. Čekius ar "money order"ius rašykite; LB Kultūros Taryba vardu. Ne-siųskite voke grynų pinigų.

KAIP PATOGU!

Užsakykite šias plokšteles paštu.

1. KALNUOS DAINUOJA — Baltija II	\$6.00	☐
2. SU SOKIU IR DAINA — Neo-Lit	\$6.00	☐
3. GROJAME JUMS — Neo-Lit	\$6.00	☐
4. GAUDZIA TRIMITAI — maršai	\$5.00	☐
5. DAINOS — Kun. V. Gorinas	\$6.00	☐
6. ŽIRGINELIAI I ir II vaikams po	\$5.00	☐

Pažymėkite pageldajamas plokšteles ir siųskite:

GIFTS INTERNATIONAL, 2501 W. 71st St., Chicago, Ill. 60629
Plokštelės su sąskaita bus tuojau Jums pašistos.

Norom nenorom

Šis tas apie liūdesį

Nemėgstu pesimizmo. Bet kartais be jo, kaip be juodos ka-vos, sunku išsiversti, ypač po kultūringo baliaus, kai reikia grįžti į namus.

Iš tiesų, žodis "nemėgstu" tē-ra tik kalbinė užtvara, už kurios ramiausiai veisiasi ir pesimiz-mas, ir hedonizmas, ir skepti-cizmas, ir eilė kitų "izmų", už-baltintų ir pasaldintų, juodų ir karčių... Žmogus, kaip molio puodelis, — savyje sutalpina vi-sokius priešingus skysčius.. Anot rašytojo Mykolo Sluckio, džiaugiasi liūdėdamas, arba liū-di džiaugdamasis.

Kągi po tokios mandrios įžangos nieko kito nелеka, tik pasinerti į savo liūdesio užka-borius ir iš ten transliuoti gra-dulingą programą. Viena bėda, — niekam ji nerūpi. Pabrėžiū: niekam!

Niekam nerūpi neišskūs pa-saulėliai, sklindini šešėlių ir pus-tonių. Niekam nerūpi virtuvini-ai atsikleidimai. Išpažintys. Freudiški sapnai. Kompleksai. Minčių sukūriai. Pasamėnės srautai (baisus žodis!). Apmau-do asočiai. Iš jų liejasi skysta, dirbtinė sūnka. Be vitaminių. Ji gal pagerės po mirties. Gal būt? O dabar... vargu.

Dabar gyvam laikraščio žmo-gui rūpi įvykiai, faktai, dar kar-tą įvykiai. Tas visas paviršu-tiniškas panta rei, o ne kokie gudraujančių publicistų bei scholastikų tvenkiniai.

Todėl, mielieji rašėvos, rašy-kite kronikas ir reportažus. Duokite tikslus faktus. Vieš-pats jus už tai mylės. Sudėtin-gas visraškis palikite nemigos kamuojamiems vagišiams ar poetams. Vis tiek jie negalės at-rakinti gyvenimo paslapties skrynį, nors bandys. Ar tai ne ironija?

Tereikia labai menko palan-kaus įvykio, ir bematant akira-tis nušvinta. Kad ir šiandien — rūbų par-duotuvėje, 15 dolerių vertės kel-nes pardavėjas "neapsižiūrėjęs" atidavė už devynis žaliukus. O man kas! Anot kalbininko Sa-llo, netikėta pigmena.. Visas po-pleitis tapo šviesėmis nuo tos pig-pig-pigmenos. Šeši vašingto-nai liko kišenėje. Tai gi svarus faktas.

Ilgai laukiau progos pagirti jubiliejinių vaišių nusipelnusius rašomuosius. Dabar, po su-maniai nupirktų kelnų, norisi apie juos brūkštelti dailėsnį sa-kinį (tuo pačiu ir sau tarti komplimentą).

Vienas vakarinių kursų pro-fesorius, didelis visokių psicho-logijų žinovas (deja, pavardės neprisimenu) teigia, kad rašy-mas yra šiuolaikinė išievių aist-ra, panaši į tas, kurias zenkli-nam raide X. Ji yra fenomenai. Ji niekam nekenkia. Jei žmo-gus nori, tegul rašo, juo labiau, kad rašo už dyką.

Tai tiesa — aistringai rašo už dyką į mūsų gausią išievių spaudą. Vieni rašo iš meilės spaudos žodžiui, kiti — iš mei-lės rašymui. Kaip ten bebūtų, žmonės raštais palaiko spaudą. Be jos laiškų dėžutės būtų tuš-

bą (yra ir tokių lietuvių) kai kurie perdėm lietuviško teksto žodeliai sukelia keistas asoci-ci-jas, štai, skaitan tikrai gražų poeto Antano Miškinio rašinėlį apie S. Nėrį "Poezijos gėlyne ji žydės ilgai" (LM, 74. XI. 16)

Čia A. Miškinis, žmąskščios plunksnos meistras, stilistiškai beveik visas pastraipas pradeda smagių liūdiškų jaustukų "šit". Ir kas išeina: "Šit 1927 metų žiemą sėdime..", "Šit aš kas ry-tą einu..", "Šit 1939 m. literatū-rinėje šventėje..", "Šit jau ir 1947 pavasaris". Ir t. t.

Nieko čia ypatingo. O vis dėl-to mažo tarmiško žodelio pa-kanka, kad liūdesys staiga pa-virstų šypsena.

Pr. Visvydas

CRANE SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION
B. R. PIETKIEWICZ, Prez.
2555 West 47th Street Tel. LA 3-1083
PLENTY OF FREE PARKING SPACE

7 3/4 % Mokamas už 6 m. sertifikatus. Minimum \$1,000	6 1/2 % Mokamas už 1 m. sertifikatus. Minimum \$1,000	5 1/4 % Mokamas už investavimo sąskaitas
--	--	--

PINIGAI ĮNESTI IKI 15 D. PELNO NUOŠIMŲ NUO 1 D. Dividendai mokami kas 3 mėnesiai.

VALANDOS: ŠEŠTAD. 9 v. r. iki 12 v. d. — Trečiad. uždaryta. ANTRAD. IR PENKTAD. — 9 v. ryto iki 5 v. vak. PIRMAD. IR KETVIRTAD. — 9 v. r. iki 5 v. v.

Cosmos Parcels Express Corp.
Licensed by VNESHPOSYLTORG

Gerali pažįstama firma, kuri, per daugelį metų skubiai ir tiksliai patarnauja savo skaitlingą klientūrą, slūčiant

DOVANAS-SIUNTINIUS Į LIETUVĄ, LATVIJĄ, ESTONIJĄ, UKRAINIJĄ ir t. t.

GAVEJAS NIEKO NEMOKA.
TOKSTANČIAI KLIENTŲ PATENKINTI
VISI SIUNTINIAI APDRAUSTI
GARANTUOTAS SKUBUS IR TIKSLUS PRISTATYMAS

Visuose mūsų skyriuose rasite didelį kiekį įvairių aukštų kokybės prekių prietaisams kainomis.

COSMOS PARCELS EXPRESS CORP
affiliated with PODAROGIFTS, INC

prima užsakymus dovanų pažymėjimams, automobiliams, šai dytuvams televizijų aparatams, radijo transistoriams, magne-tofonams (tape recorders) ir daug kitiems dalykams, taip pat BUTAMS savo gimintams ir draugams gyvenantiems Lietuvoje ir Sovietų Sąjungoje.

Informacijų ir nemokamų katalogų prašykite mūsų vyriausioje įstaigoje ir visuose mūsų skyriuose

COSMOS PARCELS EXPRESS CORP.
488 MADISON AVENUE
(tarp 51 ir 52 v. gės)
Floor 21st
NEW YORK, N. Y. 10022
Tel.: (212) 758-1150/1
SKYRIA I:

NEW YORK, N. Y. 10003, 45 Second Avenue	Tel.: AL 4-54566
NEW YORK, N. Y. 10011, 135 W. 14th Street	CH 3-2583
SO. BOSTON, Mass. 02127, 389 West Broadway	268-0068
BUFFALO, N. Y. 14206, 332 Fillmore Avenue	BL 6-2674
CHICAGO, Ill. 60622, 2222 West Chicago Avenue	BR 8-6966
CHICAGO, Ill. 60629, 2501 West 69 St.	WA 5-2737
CLEVELAND, Ohio 44134, 5879 State Road	884-1738
FORT WAYNE, Ind. 46808, 1807 Belmont Rd.	Tel. 432-5402
IRVINGTON, N. J. 07111, 762 Springfield Avenue	ES 2-4685
GRAND RAPIDS, Mich. 49504, 636-36 Bridge St. N. W.	GL 8-2256
HARTFORD, Conn. 06106, 518 Park St.	365-5255
LAKEWOOD, N. J. 08701, 241 Fourth St.	246-9473
LOS ANGELES, Calif. 90022, 960 S. Atlantic Blvd.	FO 3-8569
NEW HAVEN, Conn. 06511, 1329 Boulevard	AN 1-2994
NEWARK, N. J. 07102, 698 Sanford Avenue	LO 2-1446
PASSAIC, N. J. 176 Market Street	373-8783
PATERSON, N. J. 07505 — 60 Broadway	GR 2-6387
PHILADELPHIA, Pa. 19122, 1214 N. 5th St.	Tel. 345-2028
PHILADELPHIA, Pa. 19141 — 4925 Old York Rd.	Tel. PO 3-4818
PITTSBURGH, Pa. 15203, 1307 E. Carson Street	Tel. GL 5-9586
SAN FRANCISCO, Calif. 94115, 1526 Divisadero St.	HU 1-2750
WATERBURY, Conn., 905 Bank Street	FI 6-1571
WOODHAVEN, N. Y. 11421, 94-08 Jamaica Ave.	PL 6-6766
WORCESTER, Mass. 01610, 144 Millbury Street	Tel. 441-4712
IRVINGTON, N. J. 07111, 1082 Springfield Avenue	SW 8-2868
YOUNGSTOWN, Ohio 44503, 309 W. Federal Street	374-6446
	RI 3-0440

IŠ LITUANISTIKOS INSTITUTO VEIKLOS

LI penktasis suvažiavimas įvyks Clevelande, Ohio, 1975 m. gegužės 16-18 dienomis. Kviečiama visuomenė ir LI nariai.

Naujųjų LI skyrių vedėjai. Filosofijos sk. vedėju išrinktas trejiems metams prof. dr. Ignas Kęstutis Skrupskelis nuo 1974 m. lapkričio 23 dienos. Psichologijos ir pedagogikos sk. brando lietuvių laukia vedėja pakvies-ta prof. dr. Ina Užgiriene.

Statuto komisija, vadovaujama A. Platerio, parengė taisykles LI garbės nario vardui suteikti, o instituto taryba patvirtino jas lapkričio m. Kandidatus siūlyti gali LI tarybos nariai arba trys instituto tikrieji nariai. Tam tikru balsavimu prezidiumas atranka kandidatus. Garbės narius išrenka taryba 3/4 dauguma.

LI leidiniai. 1970-73 metų lietuvių išeivių bibliografija jau parengta Povilo Gaučio. Ją redaguoja J. Dainauskas ir T. Remekis. Perrašinėjama spaudai. Lietuvių fondas davė \$1500 1974 metų bibliografijai, jau iš dalies parengtai.

1973 metų LI suvažiavimo darbu toliau suredaguavo R. Šilbajoris ir perdavė T. Remekiui pasirūpinti jo išleidimu, panašiai, kaip buvo išleisti 1971 m. suvažiavimo darbai.

Š. m. sausio 14 d. posėdyje Lietuvių fondas atmetė LI prašymą finansuoti Lituanistikos Darbų IV tomą. LF skyrė komisijos motyvą: "Rejected... publications, that are not of an original nature, i. e., its yearbook, proceedings, etc.. LI nesutinka su tokia motyvacija ir iš naujo aiškina L. fondui Lit. Darbų reikšmę. Iki šiol nepavyko rasti kitų mecenatų, nors buvo bandyta šešiais atvejais. Reguliarus Lit. Darbų išleidimas yra svarbus.

LI narių veikla praėjusiais metais buvo gausi straipsniais žurnaluose, dalyvavimu moksliniuose suvažiavimuose, viešomis paskaitomis ir kelionėmis išleistomis knygomis. Parengta rankraščių spaudai. Tik apie 10% LI narių nebuvo pastebėti spaudoje, tai čia nėra vietos suminėti visus darbus. Be jau rugsėjo m. Instituto pranešimuose paminėtų LI narių parašytų ir išleistų veikalų, išleistos dar šios knygos.

Leonas Šabalūnas surinko Antano Smetonos 1935-1940 metų kalbas ir Liet. Encikl. leidykla Bostone, padedant korp. Neoluthania filisteriams, išleido "Pasakytą parašytą" II tomą, 350 p. 1974 m.

Vanda Sruogienė paruošė apie 70 autorių iliustruotą knygą "Balys Sruoga mūsų atsiminimuose" ir pati išleido Chicagoje 1974 m. 552 p.

Julius Smulkštys išleido knygą apie K. Marksa, o Algis Mickūnas (su D. Stewart) paskelbė "Exploring Phenomenology".

Mirusio prof. dr. K. Avižonio Lietuvos istorijos raštus leidžia LKMA Romoje. Susidarys keli tomai, pirmasis jau spausdinamas.

LI nariai, pasirodę viešumoje, pvz. kaip prelegentai, turėtų būti pristatomi kaip šio instituto nariai, kai paminimos kitos profesinės draugijos. Tokia reklama visuomenėje yra reikalinga Lit. Institutui, nes visuomenės parama mums reikalinga.

Encyclopedia Britannica naujosios laidos klaidas konkrečiai nurodo EB redakcijai mūsų nariai. Gauta iš profesorius Cipijauskaitės, Klimo ir Misiūno jų laišku ir atsakymai iš EB. Laukiame daugiau.

Stipendijas lituanistikai studijuoti siūlo: Vydūnas Youth Fund, Inc., c/o Mikūnas, 3425 West 73rd St., Chicago, IL 60629; L. F. F. komiteto pirm. 60629; Lithuanian Fellowship Fund, Kent State Foundation, Kent, OH 44242; L.F.F. komiteto pirm. yra A. Klimas, vicepirm. R. Šilbajoris, o komitete dar yra šie LI nariai K. Keblys, A. Musteikis, A. Norvilas ir J. Slavėnas. Komiteto išd. dr. John Cadzow tvarko lituanistiką Kento universiteto bibliotekoje.

Lituanistikos kursai universitetuose. Be anksčiau pastelbtųjų, šį pavasario semestrą lietuvių kalba dėstoma: Notre Dame univ., Ind. (A. Šešplaukis), Michigano univ., Ann Arbor (L. Gražulienė), o vasarą — Yale univ., rašyti: Ch. A. Porter, Director Summer Language Institute, Yale University, 405 Temple St., New Haven, CT 06550 kainą \$375).

Lituanistikos instituto penktojo suvažiavimo programa

1975 m. gegužės mėn. 16-18 d. d. Lietuvių Namai, 877 East 185 Street, Cleveland, Ohio 44119.

Penktadienis, gegužės 16

8 val. vakare LI narių ir suvažiavimo svečių susipažinimo pobūvis (nemokamai).

Šeštadienis, gegužės 17

9-10 val. Registracija. \$5.00. (Paskaitininkai ir posėdžių pirmin. nemoka).

10-10:30 Atidaromasis posėdis: Talkos komiteto pirm. K. Žiedonio žodis. Invokacija — kun. K. Kijauskas, SJ, Lit. Inst. pirm. dr. J. Gimbuto žodis.

10:30-12:00 Mokslinis posėdis: ISTORIJA I, pirm. dr. J. Puzinas, Chicago, Illinois; V. Trumpa, Washington, D. C. "Valančius — istorikas"; Dr. Juozas Jakštas, Lakewood, Ohio, "Žinios apie Lietuvą prancūzų XIV a. autoriaus Pilypo de Mézières traktate".

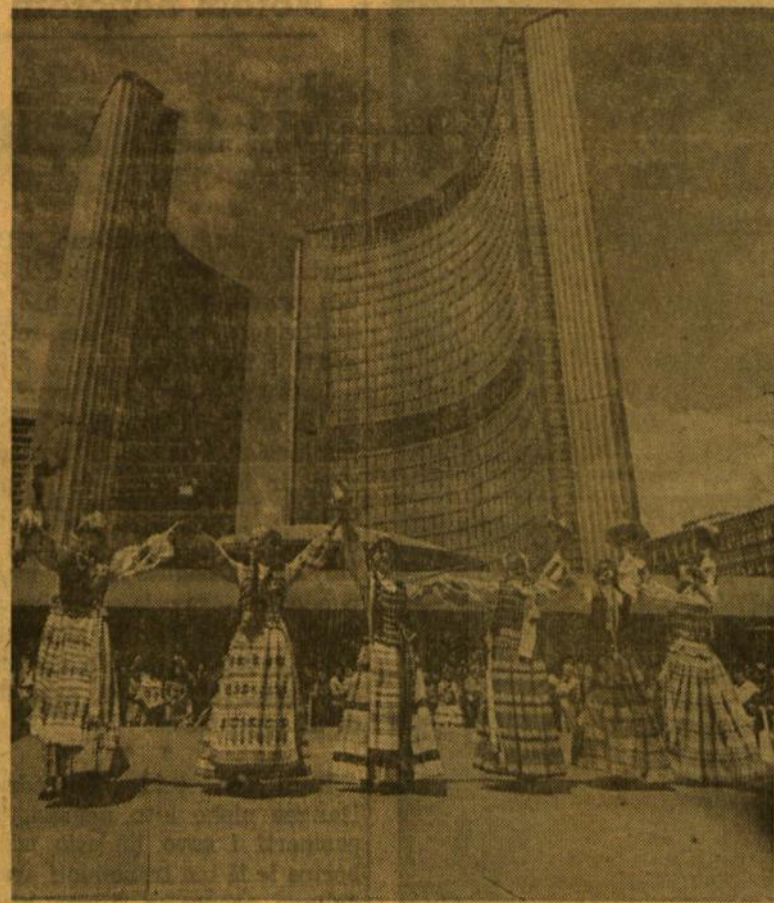
12:1:30 Bendri pietūs (\$2.50). Kalba JAV LB valdybos pirm. inž. J. Gaila.

1:30-3:30 Mokslinis posėdis: ISTORIJA II, pirm. dr. J. Puzinas; Jonas Dainauskas, Library of Intern. Relations, Chicago, Illinois "Krevo akto autentiškumas"; dr. Julius Slavėnas, State University of New York, College at Buffalo, "Lietuva amerikoniškuose istorijos vadovėliuose"; Dr. Jonas Puzinas, "Lietuvių genčių prekybiniai santykiai su Romos imperijos provincijomis pirmaisiais amžiais po Kristaus".

1:30-3:30 Mokslinis posėdis: LITERATŪRA, pirm. dr. Bronius Vaškis, Lafayette College, Easton, Pennsylvania; Antanas Vaičiūnaitis, Washington, D. C. "Valančiaus raštų stilius"; Dr. Rimvydas Šilbajoris, Ohio State University, "Iechoko Mero kūryba"; Dr. Kęstutis Keblys, Southfield, Michigan, "Antano Skėmos ir Mykolo Sluckio romanų kompoziciniai aspektai".

3:30-5:00 Mokslinis posėdis: SOCIOLOGIJA, pirm. dr. Domas Krivickas, Washington, D. C.; Dr. Benediktas V. Mačiūka, University of Connecticut, "Socialinės ir kultūrinės problemos su kolektyvintame Lietuvos kaime"; Dr. Vytautas S. Vardys, University of Oklahoma, "Tautiškas ir socialinė kaita Baltijos respublikose".

3:30-5:00 Moksl. posėdis: TAUTOTYRA ir KRAŠTOTYRA, pirm. Ant. Mažiulis, Boston Col-

Toronto lietuvių jaunimo Gintaro ansamblio šokėjos Toronto miesto rotušės aikštėje. Kovo 22 d. Gintaro ansamblio šoks, dainuos ir gros Margučio rengiamame koncerte Jaunimo centre.

DĖMESIO PEDAGOGIKĄ STUDIJUOJANTIEMS

Ottawos universiteto Pedagogikos fakultetas drauge su Lyginamosios pedagogikos centru šią vasarą organizuoja "Comparative and International Education" programą Kasselyje, Vakarų Vokietijoje. Programoje du graduate lygio ir kreditų kursai: EDU 5220 Comparative Education (Emphasis on contemporary education in France, Germany, Great Britain and Sweden); EDU 5225 Seminar: Contemporary Education in the U.S.S.R. and Eastern Europe.

Mokomasis personalas sudarytas iš Ottawos universiteto ir kvietinių Europos ir Jungtinių Amerikos Valstybių universitetų profesorų. Programa prasideda 1975 liepos 1 d. ir tęsiasi 5 savaites. Studijų laiko organizavimas: šokiadieniais 4 valandos iš ryto iki pietų skiriamos paskaitoms ir seminarams, savaitgaliai laisvi ar skirti numatytiems išvykoms į mokslines ir auklėjimo institucijas.

Akademiniui reikavimams programos dalyviams: bakalauratas su "B" vidurkiu. Programoje galės dalyvauti iki 30 asmenų, patariamą registruoti kuo anksčiau. Jei susidarytų pakankamas skaičius, kuriuos domintų švietimo bei auklėjimo padėtis ir problemos okupuotoje Lietuvoje, dalis semi-

William R. Schmalstieg, Pennsylvania State University, "Priebalsių palatalizacija prieš priešakinį balsių baltų kalbose, specialiai atsižvelgiant į prūsų kalbą"; Dr. Antanas Klimas, University of Rochester, "Baltų ir slavų kalbų santykių tyrinėjimai 1970-75 metais"; Leonadas Dambriūnas, "Bendrinės kalbos raida per pastarąjį pusimtį metų".

1:30-3:00 Mokslinis posėdis: PSICHOLOGIJA, pirm. dr. I. Užgiriene, Clark University, Worcester, Massachusetts; Dr. Vytautas Černius, Temple University, Philadelphia, Penn., "Akulturacijos klausimu"; Dr. Ina Užgiriene, "Apie psichologinę dvikalbiškumo reikšmę vaikystėje".

3:10-5:30 Mokslinis posėdis: MENOTYRA, pirm. A. Tamošaitis, Kingston, Ont.; Archit. Jonas Mulokas, Chicago, Illinois, "Lietuvių architektūros problemos išeivijoje" (ilustruota). Kun. Algimantas Kezys, SJ, Chicago, Ill. "Lietuvių išeivijos asmenybių dokumentavimas fotografijoje ir filme" (ilustruota). Dail. Antanas Tamošaitis, M. K. Ciurlionio dailės bruožai (ilustruota).

5:30-5:45 Suvažiavimo uždarymas.

naro (EDU 5225) galėtų būti skirta tam reikalui nagrinėti. Kursų programa bus vedama anglų kalba. Už kiekvieną imamą kursą, dalyviai gaus po 4 graduate lygio kreditus. Visos programos kaina: 865.00 dol., įskaitant kelionės transportą (Montreal - Paryžius lėktuvu, Paryžius - Kasel, traukiniu), studijų mokesčių ir pensiją su maistu. Suinteresuotieji prašomi kreiptis anglų ar lietuvių kalba: G. Procuta, Faculty of Education, University of Ottawa, Ottawa, Ont. K1N 6N5 dos. Canada. Telef. 1-613-231-4971.

HAYDNO KOLEKCIJA

Austrijos valstybinė biblioteka įsigijo J. Haydno kolekciją, susidedančią iš 10,000 vienetų. Kolekciją buvo sudaręs Haydno specialistas dr. A. van Hoboken. Joje yra visų Haydno kūrinių pirmosios ir kitos ankstybosios laidos ir daugelio kitų klasikinių kompozitorių kūrinių pirmosios laidos.

MIRĖ FILMŲ REŽISIERIUS

Filmų režisierius George Stevens mirė Lancaster, Calif., sulaukęs 70 m. Buvo laimėjęs Oskarus už "A Place in the Sun" ir už "Giant".

KONCERTINĖS YPATINGAS GITARAS

KANKLES

DARO PAGAL UŽSAKYMĄ IR TAISO STYGINIUS MUZIKOS INSTRUMENTUS

KVIRINAS RUNIMAS
4914 West Cermak Rd.
CICERO, ILL. 60650
Tel. — 652-3200

EKSKURSIJOS Į LIETUVĄ 1975 METAIS

American Travel Service Bureau šiais metais yra suorganizavęs 11 grupių kelionių į Lietuvą.

SKUBĖKITE REGISTRUOTIS — VIETŲ SKAČIUS RIBOTAS!

5 DIENOS LIETUVOJE (1 diena Kaune)

Kiekvieną Grupę Lydės Prityręs Kelionių Vadovas

#1 — Gegužės 26 d. — birželio 10 d. IS NEW YORKO — \$ 979.00
IS CHICAGOS — \$1098.00
2 naktys Maskvoje, 5 naktys Vilniuje, 5 naktys Talline, 2 naktys Maskvoje.

#2 — Birželio 8 d. — birželio 23 d. UŽPILDYTA
2 naktys Maskvoje, 5 naktys Vilniuje, 2 naktys Maskvoje, 6 naktys Romoje.

#3 — Birželio 23 d. — liepos 8 d. UŽPILDYTA
2 naktys Maskvoje, 5 naktys Vilniuje, 4 naktys Talline, 3 naktys Leningrade.

#4 — Liepos 6 d. — liepos 21 d. UŽPILDYTA
2 naktys Maskvoje, 5 naktys Vilniuje, 1 naktis Maskvoje, 7 naktys Romoje.

#5 — Liepos 14 d. — liepos 29 d. IS NEW YORKO — \$1135.00
IS CHICAGOS — \$1254.00
2 naktys Maskvoje, 5 naktys Vilniuje, 5 naktys Talline, 2 naktys Maskvoje.

#6 — Liepos 27 d. — rugpjūčio 11 d. IS NEW YORKO — \$1150.00
IS CHICAGOS — \$1269.00
2 naktys Maskvoje, 5 naktys Vilniuje, 1 naktis Maskvoje, 6 naktys Romoje.

#7 — Rugpjūčio 4 d. — rugpjūčio 19 d. IS NEW YORKO — \$1135.00
IS CHICAGOS — \$1254.00
2 naktys Maskvoje, 5 naktys Vilniuje, 3 naktys Talline, 4 naktys Leningrade.

#8 — Rugpjūčio 18 d. — rugsėjo 1 d. IS NEW YORKO — \$1150.00
IS CHICAGOS — \$1269.00
1 naktis Maskvoje, 5 naktys Vilniuje, 2 naktys Maskvoje, 6 naktys Romoje.

#9 — Rugsėjo 1 d. — rugsėjo 16 d. IS CHICAGOS — \$1098.00
2 naktys Maskvoje, 5 naktys Vilniuje, 4 naktys Rygoje, 3 naktys Maskvoje.

#10 — Spalio 1 d. — spalio 15 d. IS NEW YORKO — \$ 929.00
IS CHICAGOS — \$1048.00
2 naktys Maskvoje, 5 naktys Vilniuje, 3 naktys Rygoje, 3 naktys Maskvoje.

#11 — Gruodžio 19 d. — sausio 3 d. — Kainos bus paskelbtos vėliau.
2 naktys Maskvoje, 5 naktys Vilniuje, 3 naktys Rygoje, 4 naktys Maskvoje.

Dėl informacijų skambinkite arba rašykite:

AMERICAN TRAVEL SERVICE BUREAU

9727 South Western Avenue

Chicago, Illinois 60643

Tel. (312) 238-9787

Norintiems atsikviesti gimines iš Lietuvos padarome reikalaujamus išskirtinio dokumentus. Taip pat teikiame informacijas kelionių reikalais po visą Ameriką ir kitus pasaulio kraštus, parduodame lėktuvų bilietus — be jokio papildomo mokesčio.

AIR FARES AND CONTENTS OF THIS ANNOUNCEMENT ARE SUBJECT TO CHANGE AND/OR GOVERNMENT APPROVAL.

Philomena sako:

- KAS NETAUPO ATEICIAI, TAS NESIRUOSIA ŠVIESESNIAM IR TINKAMESNIAM GYVENIMUI.

CHICAGO SAVINGS MOKA ANT PAPRASTŲ KNYGŲ 5.25%
\$1,000 įdėtas vieniems metams duos 6.5%
\$1,000 įdėti 4 metams duos 7.5%
\$1,000 įdėti 6 metams duos 7.75%

Nuošimčiai priskaitomi kas dieną, išmokami kas trys mėnesiai. Kiekvienas taupytojas yra apdraustas iki \$40,000 per Federalinės Valdžios Apdraudą F. S. L. I. C.

CHICAGO

savings and loan association

6245 south western avenue 476-7575

GERA NAUJENAI!
Zemiausios persiuntimo išlaidos!!

Dabar jūsų giminės gaus di-diesnę vertę, kaip niekada anksčiau.

UŽSISAKYKITE DABAR TIK PER INTERTRADE EXPRESS CORP. GERIAUSIA DOVANA SIUSTI

Į LIETUVĄ SPECIALŲS RUBLIŲ PAŽYMEJIMAI

INTERTRADE EXPRESS CORP. pirmąsias pasakė apie tai, o jūsų giminės pritarė.

Su specialiu rublių pažymėjimai jūsų giminės gali gauti viską, ką tik nori, už dalelę reguliarios kainos. Tai tas pat, kai jėiti į krautuve su 100 dol. ir už juos gauti 200 dol. ar 300 dol. vertės prekių, o gal net daugiau.

INTERTRADE EXPRESS CORP. mielai jums nemokamai prisius įrodymą. Specialių rublių pažymėjimus galima paversti į reguliarius rublius aukščiausiu kursu.

SU PILNA GARANTIIJA GREITIAUSIAS PATARNAVIMAS

Pažymėjimai pristatomi maž. daug per tris savaites. Vieno spec. rublio kursas yra \$2.63.

TAS KURSAS APIMA VISKĄ. NĖRA JOKIŲ KITŲ MOKEJIMŲ.

REIKALAUKIT MOSŲ NEMOKAMO ILLUSTRUOTO KATALOGO

Užsakykite Dabar. Užsakykite tik per INTERTRADE EXPRESS CORP.

125 East 23rd Street
Penktas aukštas
New York, N.Y. 10010

Tel.: 982-1530

LABAI SVARBU AUTOMOBILIAI

Pilnai garantuotas greičiausias pristatymas

Pasirinkite iš šių naujų modelių

ZHIGULI VAZ 2101 US \$3706.00

NAUJAUSIAS PAGERINTAS EXPORT MODEL ZHIGULI VAZ 2103 US \$4246.00

ZHIGULI VAZ 2102 STATION WAGON US \$4082.00

EXPORT MODEL MOSKVITCH 412 IE US \$3756.00

MOSKVITCH 408 IE US \$3454.00

MOSKVITCH 426 IE STATION WAGON US \$3919.00

MOSKVITCH 427 IE STATION WAGON US \$4205.00

ZAPOROZHETS ZAZ 968 US \$2368.00

REIKALAUKIT SPECIALIŲ BIULETENIŲ. SU AUTOMOBILIŲ PAVEIKSLAIS, APARTAMENTAIS, NAUDOTAIS ROBAIS SVEČIAMS IS USSR

REIKALAUKITE MOSŲ SPECIALIAUS BIULETENIO MES TURIM 26 METŲ PATYRIMĄ

Kultūrinė kronika

RELIGINĖS KŪRYBOS POPIETĖ CHICAGOJE

Šios jūdrios lietuvių kolonijos kultūrinio gyvenimo srovė stipriai siūbtelia nauja religinės kūrybos banga, kurios atgaivą galima bus pajusti šį sekmadienį (kovo mėn. 16 d.) 4 val. popiet Jau-nimo centro didžiojoje salėje. Ga-vėnės ir artėjančių Velykų proga čia įvyks, Jaunimo centro organi-zuojama, aukšto lygio religinės kūrybos šventė. Visi jŃn kviečia-mi.

Programa labai spalvinga ir la-bai įvairi: aktorius Alg. Dikinis keliais atvejais rečituos šiuos mū-sų rašytojų kūrinius: Algirdo Landsbergio šv. Kazimiero maldą iš vaidinimo "Vėjas gluosniuose", Putino "Bachą" ir "Rūpintojėlį", Jurgio Jankaus novelę "Kryžius", Antano Jasmanto velykiniu eilė-raščių ciklą ir ištraukas iš Done-laičio "Metu"; Bernardas Pra-puolenis atliks J. S. Bach'o ariją iš Kantatos Nr. 152 "Eik tikėjimo keliu", J. S. Bach'o "O, saldus medis" ir Pasijas pagal šv. Matą; duetu J. S. Bach'o "Jėzau, mano Išganytoja" giedos Nerija Linke-vičiūtė ir Bern. Prapuolenis; šo-kėja Violeta Karosaitė pasoks šo-kį "Atgaila" pagal Francis Pou-lenc muziką (choreografija V. Karosaitės); Jaunimo centro dra-mos studija, vadovaujama Živilės Numgaudaitės, inscenizuos Eyan-gelijos palyginimus à la comme-dia dell'arte; Dariaus Lapinsko "Kyrie" iš "Mišių mažiesiems" atliks Nida, Gaja, Raminta ir Arūnas Pemkai; Elena Blandytė giedos J. Bertolio "De Profundis", J. Dambrausko "Te sau blaškos" ir Šopagos "Malda"; Chicago's lie-tuvių "Pirmyn" choras, vadovau-jamas K. Steponavičiaus, giedos Fr. Schuberto "Ave Marija" iš operetės "Meilės daina", solo Alg. Brazis.

Kaip iš programos matome, tai žada būti nepaprasto įdomumo re-liginės minties ir nuotaikos kū-rybinė popietė.

DEKORATORIUS M. DOBUŽINSKIS

Balandžio 11 d. (penktadienį) Čiurlionio galerijoje, Chicagoj, a-

tidaromoj garsaus dailininko M. V. Dobužinskio parodoje "Lietu-v a", bus išstatyta ir keli jo sceni-nių darbų eskizų pavyzdžiai.

Savo laiku Kauno operai, ba-letui ir dramai M. Dobužinskis yra sukūręs apipavidalinimus net 30-čiai veikalų. Tai didžiausias kūrybos įnašas, kurį dovanojo jis bet kuriam kitam kraštui. Kauno pastatymai su M. Dobužinskio dekoracijomis bei kostiumais bu-vo rodomi Lietuvos baleto išvyko-se į Londoną ir Monte Carlo.

Amerikoje dailininkas darė api-pavidalinimus Metropolitano ope-rai (Kaukių balitus, Borisas Godu-novas ir Chovanščina) bei ki-tiems New Yorko teatrams. Ar-

Sol. Anita Pakalniškytė, 17 metų amžiaus, gyvenanti Hamilton, Ont., vasa-rio 20 d. dalyvavo Kiwanis muzikos festivalio varžybose Toronte ir laudies dainų klasėje, atlikdama muz. G. Gu-dauskienės harmonizuotą dainą Apy-nėlis, laimėjo pirmą vietą. Šioje varžy-bų klasėje, sopranų grupėje, dalyvavo neriboto amžiaus 24 dailininkės. Kle-vena dailininkė privalėjo atlikti savo pasirinktą laudies dainą ne anglų ir ne prancūzų kalbomis. Taipgi buvo re-ikalaujama pateikti dainos žodžių ver-timą anglų kalba. Sol. A. Pakalniškytė pirmą kartą JAV dainavo 1974 m. ba-landžio 21 d. Margučio surengtame koncerte Chicagoje. Atėinanti rudenį vėl numatoma ją pakviesti į Chicago.

Filmų įvairumai

STASĖ SEMENIENĖ

Gyvenimo smūgių nenugalėta moteris

Dvejetas filmų apie moteris pasi-rodė Chicago's ekrane praeitą sa-valgtį. Vienas jų klykdamas įskri-do į miestą, apkrautas akademijos premijų nominacijom, kritikų cho-ru iš pasakos pritariant pagyrimu. Kitas tuo tarpu įsilinko tyliai, pir-ty galais.

Pirmasis "ALICE DOESN'T LIVE HERE ANYMORE" yra ste-bėtinai šiltas ir juokingas, kartais saldžiarūgštis pasakojimas apie 25 metų namų šeimininkę, išsineančią į pasaulį siekti savo vaikystės troški-mų.

Martin Scorsese (to paties, kurio "Mean Streets" buvo vienas 1974 m. geriausių filmų) surežisuotas filmas atsidengia parodija — fan-tazią, lyg nufilmuota 1940 m. Ho-llywoodo studijos. Maža mergytė Alice vaikščioja po studijos sukurtą farmą, dainuodama romantišką tuo laiku Alice Faye dažnai tra-ukiamą dainą.

Toks buvo jos atsparus vaikys-tės troškimas. Tačiau, kol ji persi-rito per 35 m. alenkstį, Alice suge-bėjo mažiau ar daugiau žengti pa-gal visuomenės ritmą. Ji ištiekėjo už nekaltus sunkvežimio vairuoto-jų. O dabar jau turi ir 1½ m. sūnų kaip "senį". Visai netikėtai žūsta jos vyras eismo nelaimėje, ir ji lie-ka našlė. Dar blogiau, kai ji palie-kama Dievo valia — tvarkytis sa-varankiškai.

Ir ta/p ji, išpardavusi daiktus ir namą, pradeda savo odiseją per pietvakarinę Ameriką su sūnumi ir sva-jenėmis tapti dailininke. Kas nutinka, jai pakeliui, yra piešimas

vieno labiausiai pagaunančių, juo-kingų, kartkartėmis skaudžių ame-rikietės moters portretų.

Filmas, vertai apdovanotas 3 Os-karo nominacijom, pasižymi puikia režisūra ir gambia herojės vaidyba. Ellen Burstyn, nominuota "geriausios aktorės" titulu, Alice rolėje yra labai reali (pralenkusi save vaidyba dar stipriau, negu ji buvo kankinama motina filme "The Ex-orcist"). Čia ji yra taip sava, neme-luota, gyvenimiška (ar tai plepėda-ma su kaiminkom, ar...), tiesiog su laiku brestanti.

Ji užsispyrusi ieško dainininkės vietos, "vėl pradėti" karjerą, kuri tegzistavo jos jaunos svajonėse ir vaikystės vilionėse.

Ne viskas filme su logišku pag-rindu, vienur kitur jaučiama lyg mito atspalvis, tačiau tema pagaunanti.

Filme daug šviesių individualių scenų. Ir vėl jose figūruoja kitos moterys. Ypač stipri scena su kita nominuota Oskarui aktore Diane Ladal.

Alfred Lutter sūnaus Tommy ro-lėje yra puikus, gyva kopija padau-žos berniuko, o jo santykiai su Da-vidol (Kris Kristofferson), motinos autiktu jėmu, persiskyrusiu far-me-riu, tikrai įdomūs.

Filmas buvo plaktas ir gintas fe-minisčių, tačiau ji reikia kelti aukš-čiau bet kokios ideologijos. Tai lyg šių laikų mitas ir romanas kartu. Vienos scenos nepaprastai rimtos, išakotos realybe, o kitos — kvėpla pertempimu. Visai šeimai tinkama pramoga.

Bizet "Carmen" opera Chicago's Lietuvių operos pastatyme. Carmen — Aldona Stempuzienė. Nuotr. A. Gulbinsko

gentinoje "Colon" teatru ir veik visų Europos sostinių scenoms: o-peroms, baletams ir dramos spek-takliams. Dirbo dekoracijas ir filmoms.

SIMPOZIUMAS LITUANISTI- NIO ŠVIETIMO TEMA

Atėinanti penktadienį (kovo 21) 8 val. vak. Jaunimo centro kavinės kultūrinė vakaronė skirta pokalbiui apie lituanistinių mo-kyklų darbą. Simpoziume daly-vaus švietimo darbuotojai, moky-tojai ir tėvai. Pašnekesys rengia-mas, minint mūsų mokyklų 25 metų gyvavimo jubiliejų.

NAUJA PICASSO STATULA

Chicago's apylinkėse turime naują Picasso skulptūrą: Rolling Meadows priemiesty pastatytą 50 tonų statulą "Besimaudančioji", baltos, pilkos ir juodos spalvos. Ji yra ties Illinois 53 keliu ir Northwest Tollway, prie naujai statomo Gould prekybos centro. Statulą paruošė skulpt. Carl Nes-jar, Picasso bendradarbis. Tai skulptūra cemento. Šiai skulptūrai panaudotas Picasso 1962 m. pie-šinys, įkvėptas Manet "Dejeuner sur l'Herbe". Šią statulą suku-riant, pirma buvo sudaryta forma iš medžio, pripilta gabalėlių gra-nito, atvežto iš Norvegijos, pas-kliau pripumpuota cemento.

Tada skulpt. Nesjar nuėmė me-dinę formą, anglimi ir kreidiniaiis pieštukais atžymėjo statulos kon-tūrus ir pučiamu smėliu nuėmė nereikalingas dalis, kol pasirodė paviršius juodo granito gabalėliai. Darbą baigus, uždėta tarpelius už-pildanti ir apsauganti medžiaga.

(Ip)

SOLŽENICYNAS KIETAI DIRBA

Jau metai suėjo, kaip Nobelio laureatas Solženicynas gyvena ištremime Sveicarijoje. Per tą laiką jis parašė šimtus naujų puslapių ir perskaitė, suredagavo tūkstančius. Jis gauna galybės laišku, tačiau jis tiek daug dirba, kad neturi kada jų visų perskai-tyti.

Nuo to laiko, kai jis atsirado užsieny, išėjo jau keturios jo naujos knygos: trys tomai "Gu-lag Archipelago" ir 630 pusl. knyga: "Kai teliukas ragais ba-do ažuolą".

Solženicyno knyga buvo pa-veikusi, kad tarptautinėje darbo konferencijoje buvo paūlyta pasmerkti vergų darbą Sovietuo-se, tačiau nuo balsavimo susilai-kė vadinami trečiojo pasaulio kraštais.

Su Solženicynu gyvena jo 34 m. žmona Natalja ir jos motina, o taip pat ir Natalja 12 m. sū-nus Dimitrijus (iš pirmos san-tuokos).

DAIL. Z. PETRAVICIUS

Varšuvos ir Petrapilio meno mokyklų auklėtinis, studijas gili-nęs Paryžiuje Zigmąs Petravičius yra išvargęs neužmirštama vaga mūsų meno pasaulyje. Siemet ko-vo 9 d. suėjo 20 m. nuo jo mir-ties. Mirė 1955 m., eidamas 93 metus. Jo kūriniai buvo išstato-mi Petrapilio parodose dar perei-to šimtmečio pabaigoje.

Po I Pasaulinio karo, grįžęs Lietuvon, nutapė Kelmės bažny-čios altoriaus paveikslus. Nuo 1935 m. pakviestas Karo muzie-jui tapyti kovų paveikslus. Mėgo piešti kaimenes ir gamtovaizdžius.

Šimtmetis nuo "Carmen" premjeros

1875 metais kovo 3 dieną Pa-ryžiaus operos scenoje pirmą kar-tą pasirodė viena populiariausių operų — Bizet "Carmen".

Operų istoriniam raidos kelyje tai buvo naujas posūkis, įsmeigęs gaires realistinei operai, iš kurio vėliau išsivystė žinomas verizmo (tikrovės) operinis stilius. Pana-šiai kaip ir "Traviatoj", čia nėra nei istorinių ar mitologinių hero-jų, dažniausiai sutinkamų opero-se, nei sukarikatūrintų komiškujų operų charakterių. Bizet paprasta, nuostabią tiesioginę muziką ir tikslia operos personažų charakte-rizacija sugebėjo sukomponuoti meistrišką kūrinių su tikrais žmo-nėmis, žmogiškom aistrom ir re-

AK

Paliko apie 1000 paveikslų, jų darbu ir platintoju. Daugiausia paliko eilėraščių, pasakėčių ir ypač vertimų: A. Mickevičiaus, Krylovo, Krasinskio, Kondratavi-čiaus ir k.

K. BORUTOS SEPTYNIASDEŠIMTMETIS IR DEŠIMTMETIS

Siemet sausio 6 d. suėjo 70 m. nuo Kazio Borutos gimimo, o ko-vo 9 d. suėjo 10 m. nuo jo mir-ties. Gabus poetas ir beletristas, okupantų bolševikų 1946 m. nu-baustas už "antitarybinę veiklą", o 1949 m. amnestuotas. Litera-tūros studijas buvo gilinęs Vienos universitete. Kairus ir nelinkęs lankstyti. Buvo nubaustas ir Lie-tuvos kariuomenės teismo, o vė-liau ir bolševikų. Plačiau ir išei-vijoje yra žinomas jo Baltaragio malūnas, tačiau gana plačiai reiškėsi savo poezijos bei prozos vei-kalais ir vertimais. Be kitų yra išvertęs Nobelio laureatės P. Buck "Gerio žemė". Ir paleistas iš kalėjimo, laikėsi atokiai nuo "socialistinio realizmo", daugiau linkdamas į tautosakinio prado prozos kūrinius.

AUSROS POETAS P. ARMINAS

Tarp neužmirštųjų mūsų pir-mūnų kultūrininkų turime aus-rininką poetą Petrą Arminą — Trupinėli, kurio sakmė "Arkliai viena šalta diena"... išmokęs ne-vienas vyresnės kartos mūsų in-teligenantas ir kurio išverstą Kondratavičiaus dainą "Tegul giria šlamsčia užia" daugelis moka.

Bemokytajaudamas Marijam-poleje, daugelį moksleivių įtrau-kė į lietuvišką veiklą. Atsiradus Aušrai, tapo uoliu jos bendra-

PETE'S AUTO REPAIR

Čia daroma Motor tune-up. Motoro, stabdžių, vairo ir automatinio transmisijų remontas. Starteriams ir alternatoriams duodamas il-galaikis garantijos.

PETRAS PIŠNYS, savininkas

6211-15 S. Damen Ave. Tel. 737-3988

A. TVERAS

AIKRODŽIAI IR BRANGINYBĖS

Pardavimas ir tašymas

2646 W. 69th St., Tel. REpublic 7-1941

FRANK'S TV and RADIO, INC.

3240 SO. HALSTED STREET

TEL. — CA 5-7252

RADIO IR STEREO APARATŲ PARDAVIMAS IR TAISYMAS. DIDELIS PASIRINKIMAS ĮVAIRIAUSIŲ TELEVIZIJOS APARATŲ SPALVOTOS TELEVIZIJOS APARATAI

MOTINŲ RŪKYMAS

Britų medicinos žurnalas skel-bia naujus tyrimus, kurie įrodo,

kad motinos rūkymas kenkia jos laukiamo kūdikio sveikatai.

ISIGYKITE PATVARIĄ IR EKONOMIŠKĄ SUSISIEKIMUI PRIEMONĘ

Mes stengiamės duoti lietuviams geriausią patarnavimą ir geriausias pirkimo sąlygas.

CHRYSLER CORDOBA

1975 m. Sportinis, ekonomiškas 2 durų Hardtop

PLYMOUTH FURY — Sport. 2 durų Hardtop, 6 cilinderių

Turime jaunuoliams mašinų: Cadillac, Buick, Pontiac, Oldsmobile ir kitų, taipgi importuotų. Įvairių kainų. Pradedant nuo \$50.00. Mūsų dirbtuvėse prityrę mechanikai pataisys karoseriją (Body), spar-nus (Fenders) ir sureguliuos motorą.

BALZEKAS MOTORS, 4030 S. Archer VI 7-1515

Laidotuvių Direktorai

MAŽEIK & EVANS

6845 SOUTH WESTERN AVENUE

AIR-CONDITIONED KOPLYČIOS

TRYS MODERNIŠKOS

MASINOMS VIETA

REpublic 7-8600

REpublic 7-8601

PETKUS

MARQUETTE FUNERAL HOME — TEVAS IR SŪNUS —

TEL. 78 MODERNIOS KOPLYČIOS

2533 West 71st St.

Tel. GROvehill 6-2345-6

1410 S. 50th Ave., Cicero

TOWnhall 3-2108-09

AIKSTE AUTOMOBILIAMS STATYTI

EUDEIKIS

Laidotuvių Direktorai

DOVYDAS P. GAIDAS — GERALDAS F. DAIMID

TRYS MODERNIOS KOPLYČIOS

4330 South California Avenue

Telefonai: LA 3-0440 ir LA 3-9852

4605 07 South Hermitage Avenue

Telefonas YArds 7-1741

LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI

Lietuvių Laidotuvių Direktorių Asociacijos Nariai

ANTANAS M. PHILLIPS

3307 S. LITUANICA AVE.

Tel. YArds 7-3401

STEPONAS C. LACK (LACKAWICZ) IR SŪNŲ

2314 W. 23rd PLACE

Tel. Virginia 7-6872

2424 W. 69th STREET

Tel. REpublic 7-1213

11023 Southwest Highway, Palos Hills, Ill.

Tel. 974-4410

PETRAS BIELIONAS

4348 S. CALIFORNIA AVE.

Tel. LAfayette 8-3572

POVILAS J. RIDIKAS

3354 S. HALSTED STREET

Tel. YArds 7-1911

JURGIS F. RUDMIN

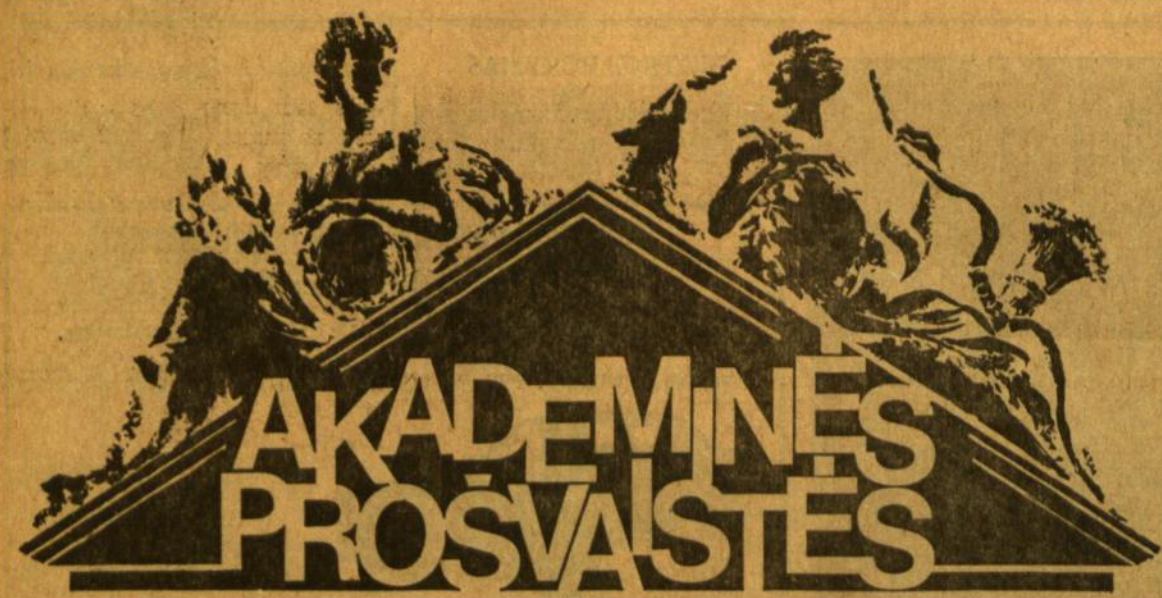
3319 S. LITUANICA AVE.

Tel. YArds 7-1138-39

VASAITIS — BUTKUS

1446 S. 50th AVE. CICERO, ILL.

Tel. OLympic 2-1003

RED. EMILIJĄ PAKŠTAITĖ, 2801 W. 38TH ST., CHICAGO, ILL. 60652. Tel. (312) 927-3090

PASaulio LIETUVIŲ JAUNIMO KONGRESO ATSTOVŲ RINKIMAI

Šių metų gegužės 3-4 d. bus JAV III Pasaulio lietuvių jaunimo kongreso atstovų rinkimai. Jau dabar jiems ruošiamasi, norint, kad kuo daugiau jaunimo aktyviai įsijungtų. Šiaurės Amerikos lietuvių jaunimo antrojo suvažiavimo metu, JAV lietuvių jaunimo sąjungos tarybos nariai gan išsamiai apibūdino III PLJK atstovų ir jo pareigas. Tarybos nariai pagelbėjo, kad šio kongreso atstovams būtų statomi didesni reikalavimai. Nepageidautina yra neatsakingi ir nepasiruošę atstovai. Per II PLJK pastebėta, kad Australijos atstovai rūpestingiau pasiruošę Kongresui negu mes čia. Kaip žinia, Australijos lietuvių atstovų kvalifikacijos buvo griežtesnės.

Cia teikiamos taisyklės buvo JAV LJS tarybos sudarytos ir vėliau valdybos papildytos.

KANDIDATAS Į III PLJK ATSTOVUS

1. turi būti tarp 18 ir 30 metų rinkimų diena,
2. laisvai skaito, kalba ir rašo lietuviškai,
3. sutinka susimokėti ¼ kelionės išlaidų,
4. išrinktas įsipareigoja dirbti prieš, per ir po kongreso. Pasiūmus III PLJ Kongresui, atstovas tampa JAV lietuvių jaunimo sąjungos tarybos nariu iki ateinančių lietuvių bendruomenės rinkimų,
5. pristato asmenišką reziumė, kuriame išvardina nuveiktus darbus moksle, profesijoje, lietuvių bei amerikiečių visuomenėje ir atsako į klausimą: Kodėl aš noriu būti III PLJK atstovas (ne daugiau 4 sakiniams),
6. parašo ir pristato referatą tarp 3 ir 5 mašinėle rašytų puslapių, naudodami dvigubus tarpus tarp eilučių. Siūlomos temos:

A. Švietimas išeivijoje. Ieškojimas naujų būdų — metodų lietuviškame švietime. Kokie trūkumai? Kas darytina? Kokios yra galimybės liuanistikose, baigus liuanistinę mokyklą?

B. Sutikęs klasės drauga, kuris visiškai nesirūpina lietuviškoje visuomenėje, bandyk jį įjungti į lietuvišką veiklą. Koks tavo atsakymas į jo klausimą: "Ką aš iš to gausiu?"

C. Dabartinių metų pasirodė lietuvių katalikų bažnyčios kronika, iš k'lo grupė disidentų. Ar jie yra ateities veikimo rodikliai? Ar vyksta vidiniai pasikeitimai Sovietų Sąjungoje? Kaip šiuos įvykius galima palyginti su partizanine veikla. Kaip mes galime prisidėti prie jų žūbtinės kovos?

D. Lietuviškos temos ir įtaka aukštajame moksle. Kaip pasirinkti temą ar sritį gali pasitarnauti lietuviškam reikalui?

E. Kultūrinė veikla. Kaip ji įsivaizduojama? Kaip įsteigti įvairius vienetų? Kaip patobulinti? Kas įmanoma be tautinių šokių, kurie, kai kurių manymu, yra tapę tradicija, o ne menu?

F. Lietuviškai nekalbančio jaunuolio įjungimas į lietuvišką darbą. Kaip jis gali prisidėti? Kaip mes galime jam padėti? Ar, tavo manymu, jis išvis nori įsijungti į lietuvišką veiklą?

G. Šie metai yra spaudos metais. Kokia yra spaudos reikšmė lietuvių išeivijos gyvenime? Kokia yra spaudos įtaka (neigiama ir teigiama) pavergoje Lietuvoje?

H. Grupė estų nusprendė, kad yra reikšmingiau ugdyti estiška elitą nei visą visuomenę — masę. Kokia tavo nuomonė, kiek tai liečia lietuvių?

I. Laisva tema (pvz. III PLJK, jaunimo ir panašiais klausimais)

Pastaba: Šios temos turėtų būti ne apžvalginės, enciklopedinės, bet problematinės.

Šiuo metu yra sudaromos atstovų įvertinimo komisijos pagal apygardas, kurios tikrins kandidatų tinkamumą. Vidurio Vakarų atstovų įvertinimo komisiją sudaro: Romas Kasparas, Ramūnė Kvilytė, Vaclovas Kleiza ir Audronė Pavilčiūtė. Įvertinimo komisija, radus reikalą, turi teisę pakviesti kandidatą asmeniškam apklausinėjimui. Taip pat kandidatas turi teisę prašyti asmeniško pasikalbėjimo su komisija.

Norintieji kandidatuoti į III Pasaulio lietuvių jaunimo kongreso atstovus turi komisijai pristatyti iki balandžio 15 d. su gimimo datos įrodymu, reziumė, referatu ir trejomis juoda - balta

nuotraukomis.

Kandidatai iš Vidurio Vakarų apygardos prašomi kreiptis:

III PLJK ATSTOVAI
PLJS RYŠIŲ CENTRAS
2422 West Marquette Road
Chicago, IL 60629

Atstovų rinkimai vyks apylinkėse gegužės 3-4 d.

Gegužės 17 - 19 d. numatoma Šiaurės Amerikos (Kanados ir JAV) tarybų narių bei išrinktųjų III PLJK atstovų suvažiavimas London, Ontario.

Tikimasi, kad jaunimas pareigingai žiūrės į atstovų rinkimus. Primenama, kad kandidatuoti gali jaunimas nuo 18 iki 30 metų amžiaus, o balsuoti, nuo 16 iki 30 metų amžiaus.

Savo susidomėjimu ir gerais atstovais prisidėsim prie geresnės JAV lietuvių reprezentacijos III PLJ Kongrese.

E. P.

BALDAI:

— Po truputį, po truputį galime ir pasiseks išstumti iš buto žmones.

KEDĖ:

— Kiek man tenka pajusti — žmonės labai panašūs vienas į kitą.

BONKA:

— Be reikalo blaivininkai — mane kreivai žiūri: kol degtinė bonkoje — ji niekam nekenksminga!

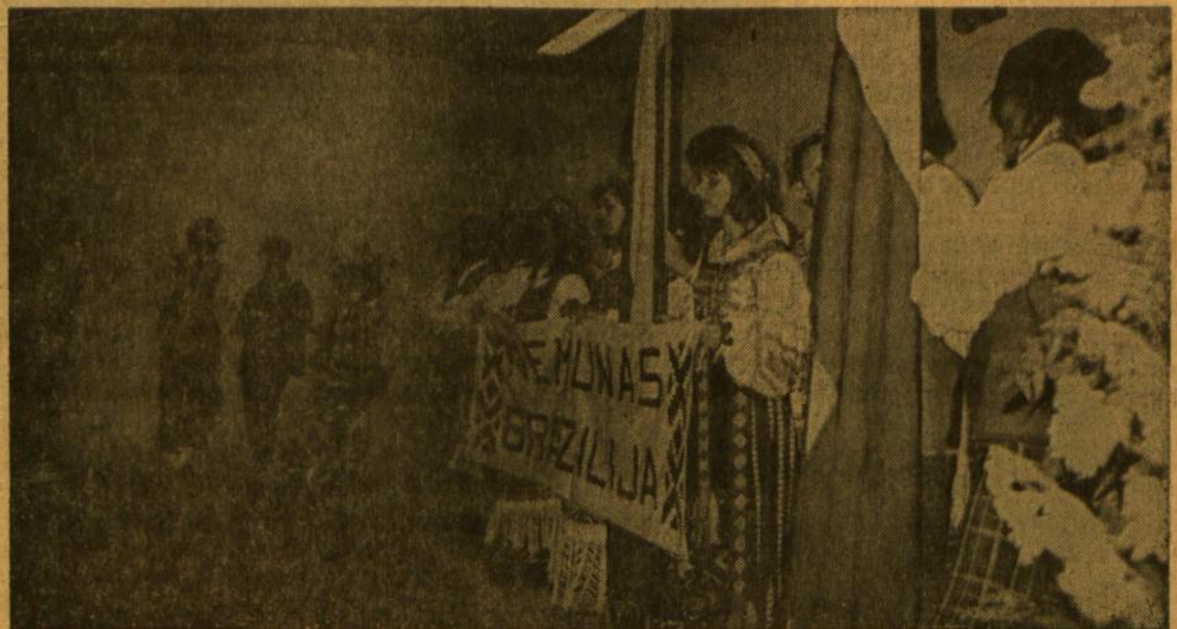
Linas Rimkus ir Rima Skorubskaitė praveda Lietuvos Nepriklausomybės sukaikties minėjimą Jaunimo centre, Chicago, vasario 14 d. Nuotr. Jono Kuprio

JAV lietuvių jaunimo sąjungos tarybos sesijos metu. Iš kairės į dešinę: Raimundas Adomaitis, Algis Maciūnas, Antanas Dambriūnas, Audronė Pavilčiūtė, Danguolė Stončiūtė ir Vitas Sirgėdas. Nuotrauka R. Sakadolskio

Šiaurės Amerikos lietuvių jaunimo antrojo suvažiavimo prezidentas: sekretorės Danutė Sušinskaitė ir Marytė Dambriūnaitė, buvęs lietuvių jaunimo sąjungos pirmininkas Vytautas Maciūnas ir Kanados LJS pirmininkas Algis Kuolas. Kalba Romas Sakadolskis, Kongreso informacijos tarnybos (KIT) vedėjas. Nuotr. P. Staskevičiaus

Brazilijos tautinių šokių grupė "Nemunas" arkivyskupijos Imigrantų dienos metu.

STUDENTIŠKOS VEIKLOS ŽINUTĖS

Lietuvių Bendruomenės Lietuvių Talkos komitetas parūpino universitetams informaciją anglų kalba apie vasario 16. Lietuvos Nepriklausomybės buvo paminėta Loyolos, Northwestern, Notre Dame universitetuose, Chicagos universitete ir Medicinos mokykloje, Illinois universiteto Chicago Circle Campus ir Rush Medical College.

Pasaulio lietuvių jaunimo sąjungos (PLJS) Ryšių centrui Chicagoje vadovauja Mindaugas Pleškys. Ryšių centrą įsteigė Antrojo jaunimo kongreso atstovai 1972 metais Studijų dienų metu. Ryšių centras yra atsakingas Pasaulio lietuvių jaunimo sąjungos valdybai, kuriai vadovauja kun. Antanas Saulaitis, SJ, Brazilijoje.

Prašoma kreiptis adresu: LWWA COMMUNICATION CENTER
2422 West Marquette Road
Chicago, Illinois 60629
naujas telefono numeris: 312-476-0601

UBA-BATUN-as vėl skiria vasaros stipendiją jaunuolui nuo 18 iki 25 metų amžiaus, kuris yra studijavęs bent vienerius metus universitete. Parinktas dirbs, gyvens ir studijuos New York, artimiausiu susipažindamas su Jungtinių Tautų darbu. Yra galimybė gauti universitetinius užskaitus už patenkinamai atliktus uždavinius. I stipendiją įskaito kelionę, pilnas pragyvenimas ir 50 dol. savaitinis atlyginimas. Pernai iš 22 pabaltiečių kandidatų, stipendiją laimėjo studentas Viktoras Nakas iš Detroito. Prašymai bus priimami iki balandžio mėn. 1 dienos šiuo adresu:

United Baltic Appeal-BATUN
2789 Schourz Avenue
Bronx, New York 10465

Studentų ateitininkų sąjungos Chicago draugovė ruošia Velykų šokių sekmadienį, kovo 30 d. Jaunimo centro kavinėje. Gros Neo-Lituanų orkestras. Platesnės informacijos bus skelbiamos vėliau.

Ateitininkų Federacijos jubiliejinė stovykla ruošia šią vasarą Dainavoje rugpjūčio 24-rugsėjo 1 d. Stovyklą ruošia Moksleivių, Studentų ir Sendraugių sąjungos.

Daiva Vaitkevičiūtė, Rochesterioje išrinkta JAV lietuvių jaunimo sąjungos pirmininke, šias pareigas perėmė iš Vytauto Maciūno, gyvenančio Philadelphiaje. Suvažiavimo dalyviai patvirtino Indrę Baužaitę ir Emiliją Pakštaitę kaip valdybos nares.

Chicagoje vasario mėn. 22 d. įvyko valdybos posėdis, kuriame dalyvavo ir du D. Vaitkevičiūtės kooptuoti nariai: Rasa Šoliūnaitė iš Lemonto — sekretorė ir Jonas Juozavičius iš Chicagos — vice-pirmininkas. Indrė Baužaitė sutiko eiti išdininkės pareigas. Kooptuoti nariai dar turi būti patvirtinti JAV LJS Jaunimo tarybos.

Chicagos universiteto lietuvių klubas rūpinasi Lietuvą ir lietuvių liečiančių klaidų atitaisymu Encyclopedia Britannica naujoje laidoje. Enc. Britannica, kurioje yra tendencingas Lietuvos aprašymas, spausdina Chicagos universitetas. Šiuo reikalu ypač rūpinasi studentas Linas Sidrys.

Daug kas teiraujasi, kiek kainuos kelionė į Pasaulio lietuvių jaunimo trečiąjį kongresą. Pasaulio lietuvių bendruomenės valdyba Chicagoje praneša, kad kainą neturėtų būti didesnė kaip 600 dol., nebent lėktuvo bilieto kaina žymiai pabrangtų. Į šią kal-

ną bus įskaityta kelionė lėktuvu į Pietų Ameriką ir atgal, kelionės visuose trijuose Pietų Amerikos kraštuose, apnakvydinimas, maistas (stovykloje, studijų dienose ir pan.) ir visi bilietai į Kongreso renginius.

Pasaulio lietuvių bendruomenės valdyba praneša, kad pagal "charter" nuostatus papiginiimu gali pasinaudoti ekskursantai, kurie priklauso organizacijai, organizuojančiai kelionę, bent šešis mėnesius ir yra susimokėję nario mokesčių. Norintieji važiuoti į Pietų Ameriką raginami susimokėti lietuvių bendruomenės solidarumo mokesčių ir gauti apylinkės valdybos pakvitavimą su data bei parašu.

Ateityje bus skelbiamos platesnės informacijos apie ekskursiją į Pietų Ameriką, įvykstančią 1975. XII. 20 - 1976. I. 6 d.

Antroji lituanistinių studijų savaitė numatyta šią vasarą, rugpjūčio 10-23 d., Ohio valstijoje. PLJS Ryšių centras ir dr. Jonas Cadzow (Kent State University) šiuo metu tariasi dėl detalių. I studijų savaitę bus priimami gimnaziją baigę studentai. Kaina neturėtų prašokti 100 dol. Norintieji įsigyti 3 ar 6 valandas universitetinių užskaitų ("upper division" credit) turėtų dar priedo susimokėti universiteto nustatytą

Naujas literatūros būrelis akademikų globoj

Pradedant 51-uosius akademikų skautų veiklos metus, džiugu matyti taip gausiai susibūrusią skautišką šeimą, dirbančią Dievui, Tėvynei ir Artimui. Mažoniu matyti naujus junforus ir naujas kandidatus, ruošiančius įstoti į korporaciją.

Akademikų skautų tarpe yra daug žymių žmonių: daktarų, advokatų ir įvairių kitų sričių mokslininkų, kurie organizacijai atidavė daug darbo valandų. Neabejojame, kad jiems ir dabar būtų idomu sugrįžti pas akademikus skautus ir įsijungti į jų veiklą.

Svarbu, kad akademikai skautai nesiriboja vien tik savo profesiniu ar studijiniu gyvenimu, bet noriai gyvena lietuvišką žodį ir gilina jį įvairių autorių temas. Tokio susidomėjimo išdava: 1974 m. gruodžio mėnesyje buvo paskelbtas naujo būrelio įsikūrimas.

Būrelio paskirtis — supažindinti jaunimą su mūsų lietuvių rašytojais ir jų kūriniais. Kviečiame visus nuo filisterių iki kandidatų. Pageidautumėm visų atvykstančių atsinešti savo gyvenimo patirtį, lietuvių literatūros žinojimą ir savo susidariusias nuomones. Norėtumėm, kad visi nuo seniausio iki jauniausio dalyvio galėtų pasidalinti savo nuomonėmis, mokėdami vienas kitą išklausti, reikaliui esant pakritikuoti ar pagirti. Būrelio paskirtis yra supažindinti ne tik jaunimą, bet ir vyresnius piliečius su lietuvių literatūra.

Rašytojai — įvairūs: paleičiamas prieškarinis literatūra, lagerių stovyklų literatūra medžiaga ir dabartinės Lietuvos ir išeivijos talentai. Ateityje norima pasikviesti prelegentų — profesionalų, kurie galėtų aiškiai apibūdinti ir išskirti tam tikras literatūros problemas.

Kviečiame visus Akademikų skautų sąjungos narius atsilankyti ir atsivesti savo draugus bei pažįstamus, kurie domisi lietuvių literatūra.

Ateinanti Literatūrinio būrelio vakaronė bus balandžio mėn. 3 d. 7:30 val. vak. Vieta bus paskelbta netrukus.

Iki pasimatymo diskusijose, o po jų pabendravime ir pasivažiavimo.

Ad Mellorem!
t.n.v.sl.Vilija Kereytė

mokesčių. Lituanistinė savaitė pernai pasižymėjo savo lietuviškumu ir darbo dvasia. Platesnės informacijos bus skelbiamos vėliau.

Jaunimo centro choras "Audra", diriguojamas muz. Fausto Strollos, atlieka programą Vasario 16 proga Jaunimo centre, Chicagoje.